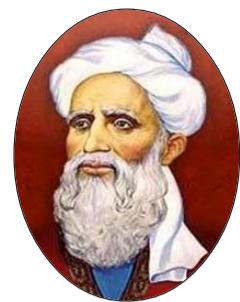
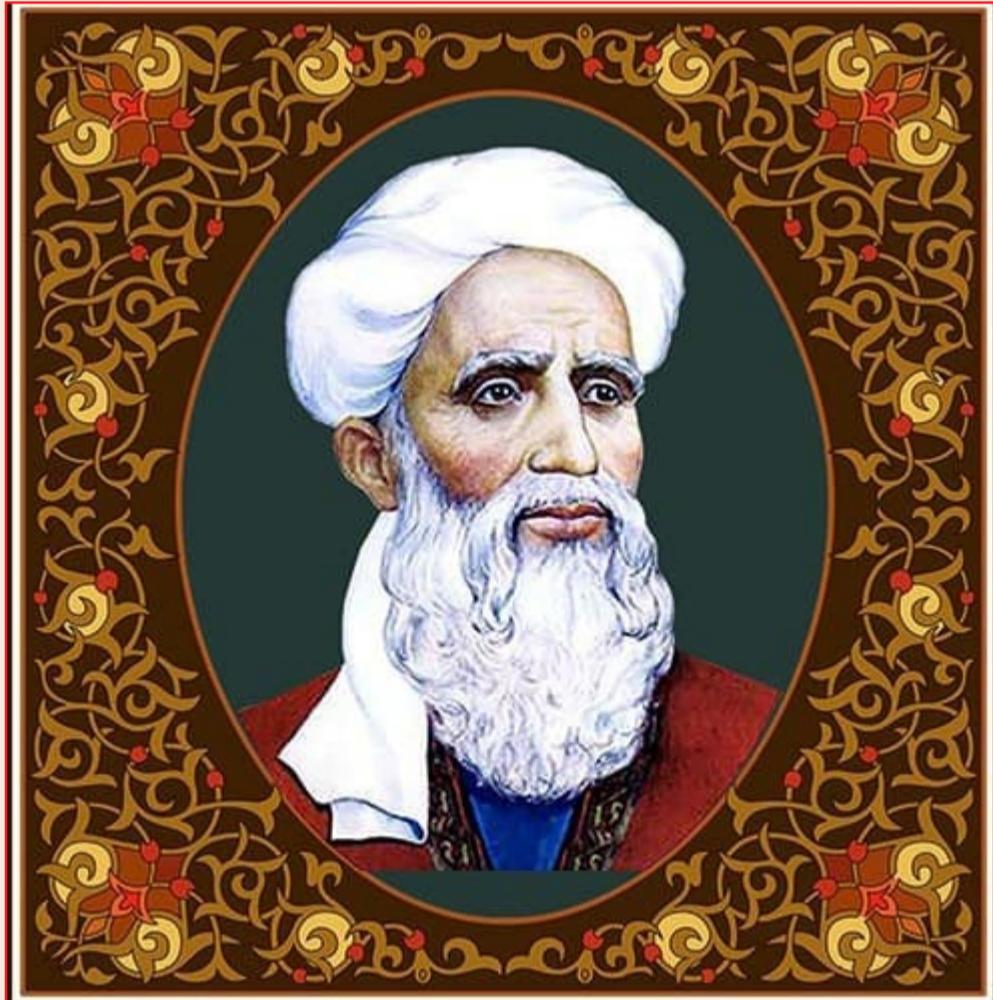

АНВОР ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Нашияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.anvor.tj №8 (332) 30-юми сентябри соли 2022, ҷумъа (оғози нашр: соли 1994)

ОДАМУШШУАРО УСТОД АБУАБДУЛЛОҲ (АБУЛҲАСАН) ҶАҲФАР ИБНИ МУҲАММАД ИБНИ АБДУРРАҲМОН ИБНИ ОДАМ РӯДАКИИ САМАРҚАНДӢ

Чаҳор чиз мар озодаро зи ғам бихарад:
Тани дурусту ҳӯйи неку номи неку хирад.
Ҳар он ки Эзидаш ин ҳар чаҳор рӯзӣ кард,
Сазад, ки шод зияд ҷовидону ғам нах(в) арад.

ПЕШВОИ МИЛЛАТ - ФАМХОРИ
НАСЛИ ҶАВОН БАРОИ ИМРӯЗУ
ФАРДОИ ДУРАХШОН

С. 12

ИСТИҚЛОЛ ВА ЭҲЕЙ
ДАВЛАТДОРИИ МИЛЛАТ

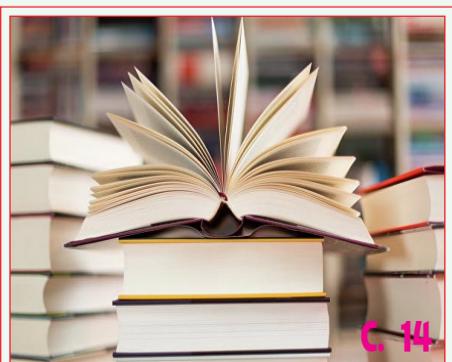
С. 3

МУЛОҲИЗАҲО ДАР БОРАИ
МАҲӢ ВА ФАЗИЛАТИ
ҶАШНИ МЕҲРГОН

С. 2

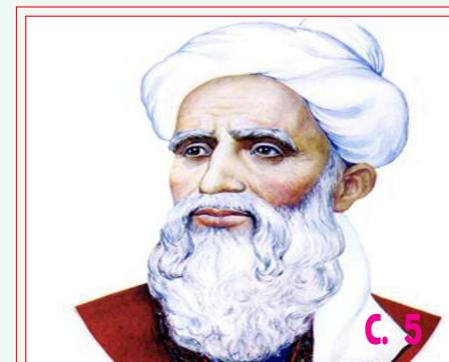
ИСТИҚЛОЛ ВА РУШДИ
ЗАБОНИ ТОЦИКӢ

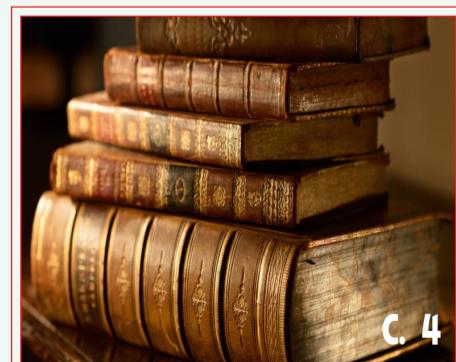
ПАДАР, МЕҲРУБОНИЯТ АЗ
ЁДАМ НАМЕРАВАД...

ДУРАХШОНТАРИН ҶЕҲРАИ
АДАБИВУ ФАРҲАНГИИ АСРИ X

БЕҲСОЗӢ ВА ПОКСОЗӢ
ЗАБОНИ ТОЦИКӢ

С. 4

С. 5

С. 10

С. 14

ИСТИҚЛОЛ ВА ЭҲЁИ ДАВЛАТДОРИИ МИЛЛАТ

ИСОЗОДА Парвиз Асадулло,
саромӯзгори кафедраи ҳукук
ва муносабатҳои байнамилалӣ,
муовини сардори раёсати
таълими Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абубалдуллоҳи
Рӯдакӣ

Истиқполи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дастоварди гаронбаҳои таърихиест, ки тавасути корнамоҳои фарзандони оғоҳу боматонат ва солимандешу фидокори миллати кӯханбуёнди тоҷик таҳти сарварии Асосгузори сулҳу вахдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти кишвар мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон ба даст омада, аз тӯфони пуртӯғёну имтиҳони сангини давр эмин монда, барои миллати соҳибазли тоҷик марҳилаи нави рушду ташаккули давлатдории миллиро ба армуғон овард.

Сарвари давлат, Пешвои муazzами миллат мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун ҳомии миллати деринбуёнду фарҳангии тоҷик, посдору муарриғари анъанаҳои неки давлатдории ориёй дар арасаи байнамилалӣ дар мӯқаддимаи асари пурарзиши хеш "Уфуқҳои истиқтол" оид ба таърихи қадимаи соҳибватаниви давлатсозӣ, фарҳанги оламгир ва аҳамияти эҳёи давлатдории миллии тоҷикон чунин изброз медоранд:

"Мардуми мо ҳанӯз аз бомодди таърих мардуми соҳибватан ва давлатсоз буда, ниёғони арҷанди мо дар оғоз ва сарғаҳи давлатдорӣ қарор доштанд ва намунаҳои нахустини чомеаҳои мутамарказ ва давлатҳои мӯқаддими таърихиро барои башарият эҳдо карданд, аммо дар натиҷа тоҳтотузҳои пайдарҳамаи аҷнабиён ва пирӯзии дарозмуддати тирагӣ ба равшани мардуми тоҷик як муддати тӯлонӣ аз идоракуни мустақилонаи давлатдории ҳуд маҳрум монд.

Ин давраи тира, ки чандин қарн идома ёфт, асрҳои фоҷиаи миллӣ ва таҷассули фарҳангии мардуми мо ба ҳисоб меравад. Гарчи дар ин марҳала маҳз дар заминай таҷрибаи давлатдории тоҷикон даҳҳо давлату суплаҳо дар ин сарзамин ҳукмронданд, аммо ҳуди тоҷики соҳибватан зери идораи бегонағон қарор дошт. Танҳо 9 сентябрри соли 1991 ҷарҳи сарнавишт дубора ба муроди мардуми тоҷик давр зада, тоҷикон соҳиби Истиқтол ва давлати мустақил шуданд".

Ҷойи дигар илова мекунанд, ки вақте сухан аз Истиқтоли давлатӣ меравад, он на санаи бори аввал соҳибдавлат шудани тоҷикон, балки санаи эҳёи Истиқтоли давлати тоҷикон мебошад,

Ҳарчанд давраҳои тақдирсози кишваромон бо хотираҳои ибратомӯзу таъриҳӣ пушти сар шуданд, vale дар шароити мураккаби ҷаҳони мусосир ҷиҷати ҳифзи манфиатҳои сиёсиву иқтисодӣ ва фарҳангиву иҷтимоӣ назди мо ҷавонон, вазифаҳои истодаанд, ки иҷрои онҳо баҳри таҳқими Истиқтол ва бақои давлату миллат аҳмияти бузург доранд.

Яъне миллати кӯханбуёнду соҳибдавлати тоҷик бори дигар соҳибии давлатдории миллии мустақили ҳуд гардид. Аз таърихи сиёсии Тоҷикистони ҷавон мъълум аст, ки раванди ҳифзи истиқтол ва таҳқими он дар кишвар, ба низоми муайяни рушд даровардани системаи сиёсии давлат ва ба маҷҳилаи рушди устувор ворид гардидани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фаъолияти ҳирадбунёди Пешвои муazzами миллат мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон пайвастагии амиқ дорад. Ҷумҳурии Тоҷикистон, баробари ба даст овардани истиқтоли сиёсӣ, ба вартаи ҷангӣ таҳмилӣ шаҳрвандӣ қашида шуда, соҳтори сиёсии давлат фалаҷ, низоми идоракуни нобуд ва бисерҳои миляти дар давлат инкишоғ ёфт. Дар он марҳилаи ҳассоси

ҳамсӯю ҳамсайри ширин тавонбонҳои Модар ҷараён пазируфт ва сол ба сол бар асари оғаҳҳои мутолиот ва мушоҳидаҳои ҳулособарориҳо обутоб ёфтаву муқаммал гардид. Ҳислатҳои Раҳмонӣ, яъне ҷун офтоб бидуни ташхис ба ҳамагон гармибахшиданҳояш, сарфи назар аз ҳеш ё бегона, дӯст ё душман, мурҷим ё бегуноҳ будани ашҳос, аз наҷибтарин афзалияту вижагиҳояш буд, ки дар сангинтарин рӯзҳои мавҷудият ба тани ранҷуру пурзахм ва дар ҳоли порашавӣ қарордотаи миллати кӯханбуёнду соҳибтамаддун малҳаму даво шуд: ғурӯҳои ба ҳам зидду оштинопазиро ба ҳам овард, сулҳу субот ва вахдати миллиро дар қаламрави кишвари ҷангзада таъмин ва арқони давлатдории миллии мустақилро бунёд намуд.

таъриҳӣ барои миллат раҳбару раҳнамое зарур буд, ки арқони давлатдорири аз нобудшавӣ ва миллатро аз пароқандашавӣ ҳифз қунад.

Миллати тоҷик, ки мутаассифона, ҷафоҳои зиёди таъриҳро пушти сар кардаву фарҳангӣ забон, расму ойинӣ ҳешро ҷун оташпорае бар кафи даст эҳтиётӣ ва ба қўиммати сўзу гудозҳои зиёд ҳифз намуда ва маҳз бар ҳамин асл, баъд аз ҳазор соли бедавлати соҳибистиколи миллӣ расид, ҳамакун ҳушиқбол аст, ки Пешвои ҳирадону фарҳангпарваре ҷун Президенти кишвар мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон ба дастовардҳои бузурги миллӣ ноил гардид, дар сиёсати ҷаҳонӣ ва ҳалли муаммоҳои глобали ҳамчун давлати ташабbusкор муарриф шудааст. Дастовардҳои даврони соҳибистиколи насли ҷавонро ба суботу созандагӣ ҳидоят намуда, ба онҳо нерӯву тавонӣ ва умединӣ ба пешрафту ободии рӯзағузни Ватани маҳбуб эҳдо менамоянд. Чунончи Президенти кишвар мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Пайдиши солонаи ҳеш ба Мачлиси Олий бо ифтихору қоноатмандӣ изброз намуданд: "Даврони соҳибистиколи барои мардуми сарбанди муроди ҷаҳонро ба сарбандӣ талошҳои созандагӣ таҳсил дар донишгоҳҳои бонуфузи ҳориҷи кишвар ва дигар ташабbusҳои Ҳукумати мамлакат буд, ки имрӯҳо иштироки фаъолонаи ҷавонон дар раванди ободкориву созандагии Ватани мұқаддасамон баръало мушоҳида шуда, ҷавонони кишвар дар олимпиадаҳои ҷаҳонни байналмилалӣ парчамбардори кишвари азизамон ҳастанд.

Мақсад аз бунёди мучассами "Истиқтол" бо тарҳи зебову мусосир дар пойтаҳти кишвар, пеш аз ҳама, ҳифзи арзишҳои таъриҳиву фарҳангии ҳалқи тоҷик, таҷассуми руҳҳои муҳимми давлатдорӣ, боз ҳам баланд

Ҷумҳурии Тоҷикистон зери роҳбарии Пешвои миллат мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон ба дастовардҳои бузурги миллӣ ноил гардид, дар сиёсати ҷаҳонӣ ва ҳалли муаммоҳои глобали ҳамчун давлати ташабbusкор муарриф шудааст. Дастовардҳои даврони соҳибистиколи насли ҷавонро ба суботу созандагӣ ҳидоят намуда, ба онҳо нерӯву тавонӣ ва умединӣ ба пешрафту ободии рӯзағузни Ватани маҳбуб эҳдо менамоянд. Чунончи Президенти кишвар мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Пайдиши солонаи ҳеш ба Мачлиси Олий бо ифтихору қоноатмандӣ изброз намуданд: "Даврони соҳибистиколи барои мардуми сарбанди муроди ҷаҳонро ба сарбандӣ талошҳои созандагӣ таҳсил дар донишгоҳҳои бонуфузи ҳориҷи кишвар ва дигар ташабbusҳои Ҳукумати мамлакат буд, ки имрӯҳо иштироки фаъолонаи ҷавонон дар раванди ободкориву созандагии Ватани мұқаддасамон баръало мушоҳида шуда, ҷавонони кишвар дар олимпиадаҳои ҷаҳонни байналмилалӣ парчамбардори кишвари азизамон ҳастанд.

Ин ҳама ғамҳориҳои Ҳукумати мамлакат, бевосита панду насиҳат ва роҳнамоҳои падаронаи Пешвои муazzами миллат мұхтарам Эмомалӣ Раҳмон мө ҷавонони шоғарманди кишвари соҳибистиколи рӯ ба пешрафтро водор месозад, ки ба бовариву эътиими Гашпои ҳирадони ҳеш сазовор шуда, дар шароити сиёсии ниҳоят мурakkabу пеҷидаи ҷаҳони мусосир ва манфиатҳои геополитики сабарқудратҳо беш аз ҳар-

Шеъри рӯз

Муҳаммад Гоиб

ВАТАН ДОРАМ, ВАТАН ДОРАМ!

Манам доротарин одам, Ватан дорам, Ватан дорам,
Ками жудро нагӯям кам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Агарчи кулбаам одист, vale дил маскани шодист,
Фарҳ ҳезад маро аз ғам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Нанолам аз гаронборӣ, напурсам аз касе ёрӣ,
Нагирам қоматамро ҳам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Ватанро гӯши имон бигӯянду Ҳудо додаст
Маро имони мустаҳкам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Нишони ў нишони ман, сурудаш дар забони ман,
Ба бомам ҷилвагар парчам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Пайи сарсабзии ҳокаш, ба мисли абри афлокаш
Ба ҷашми сина дорам нам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Ҳасисон низ мебажшанд баҳри ҳифзи меҳан ҷон,
Ватан касро қунад Ҳотам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Гарibaфтодагонро ҷашн аз мотам надорад фарқ,
Маро ҷашн аст дар мотам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Надонам вакти беморӣ, ба ҷуз меҳри ватандорӣ
Ба дарди ҷони ҳуд марҳам, Ватан дорам, Ватан дорам.
Манам доротарин одам, Ватан дорам, Ватан дорам,
Садоям бишнавад олам, Ватан дорам, Ватан дорам.

вақта зирақи сиёсиро ҳифз намоем, атрофи ғояҳо ҳифзи истиқтолу озодӣ, сулҳу вахдати миллӣ сарҷамъу муттаҳид бошем, ҷиҷати татбиқи ҳадафҳои стратегии миллӣ, иҷрои дастури супоришҳои Сарвари некрою ояндабин камари ҳиммат басти, дар дигарунсизҳои мусбии ҷомеаи навин боз ҳам фаъолонаи иштирок ва дар муарриғии давлати миллӣ, ҳифзи арзишҳои Истиқтол ва рушди Тоҷикистони азиз беш аз пешсаҳмугор бошем.

Чунончи Пешвои муazzами миллат зимни суханрониашон ба муносабати таҷчили 31-умин солгарди истиқтоли давлатӣ ва ифтиҳои майдони "Истиқтол" таъқид намуданд: "Мо бояд Ватани ҳуд - Тоҷикистони биҳиштосоро баробари ҷони ҳуд дӯст доҳрем, зеро ҳар як ҷаҷӯб замини мӯқаддасу зарҳез ва ҷашмасори обшорони мусафоҳи он манбаи ризқу рӯзӣ ва ҳайру баракати ҳонадони мо, кӯҳҳои сарбағалаккашидаи он пушту паноҳ ва мояи сарбандии мо ва номи неки ин Ватан рамзи сарфарозӣ ва рӯйи сурҳи мо мебошанд".

Мо ҷавонони саодатманди дӣёри фарзонаҳез ва қишири ободи соҳибистиколу ба дъаъвати Пешвои маҳбуби миллиат, Сарвари оқилу неқтадбир, ҳирадманду фарҳангсолор, ки аз қаъри қалби паҳноварашон бо нидои "Тоҷикистони азизи ман! Ба сӯйи пешрафтра тараққиёт ва фатҳу нусратҳои нав ба пеш!" садо дод, лаббайк гӯфта, бо пайравӣ аз панду ҳикматҳои ҷовидона ва сиёсати ҳирадбунёду созандашон дар ҳифзи истиқтолу озодӣ, вахдату ҳамдилӣ ва фатҳи қуллаҳои нав ба нави нағди боландагӣ талош ҳоҳем кард.

Бегазанд бод
Истиқтоли тоҷик!
Поянда бод баҳту
иқболи тоҷик!

Зафар МИРЗОЁН,
ховаршинос, мушовири ректор оид
ба иотибот бо чомеа

Дар замони истилои араб дастгоҳои давлатдории хилофати Бағдод ба пайкари забонҳои кишварҳои забт кардашон вожаҳои арабиро бо ҳиллаҳо ва низ мачбурӣ мекоштанд, то дар як замони кутоҳ онҳоро арабӣ созанд. Метавон гуфт то-зиён ба ин хостори сиёҳи худ комёб шуданд ва чуноне медонем мардуми Миср, Сурия, Лубнон ва ҷанде аз кишварҳои дигар забони модарӣ аз даст дода, забони арабӣ пазишуфтанд ва посдорони ҳувияти миллии он кишварҳо, то ҳанӯз аз бохти таърихии маргбори худ дарегу дарддоранд. Хилофати Бағдод чун дарёфт, ки фарҳангу забони тавонони эронитаборонро наметавон аз байн бурд ва гузашта аз ин мардуми Ҳурросону Вароруд дирафши ковайни озодиҳоҳиро бардошта, дар бовариҳои динни ҳеш арабгароиро на-мепазиранд, аз роҳи барангехтани туркони ҳатой ва тагинон (Қарохониён аз сўйи Бухоро ва Сабуктегиниён аз сўйи Ғазна), давлатдориву лашкардории сомониёно шикаста, бо дasti зӯри фармонравоёни турк вожаҳои арабиро ҷойгузини порсӣ намуда, забони тавонони порсиро ошуфтаву бемор соҳтанд. Барои по барҷо намоёндани ин андеша намунаэро бозгӯ менамоем, ки баргирифта аз кундуқвҳои боарзиши донишманди донои Эрон Дориюши Ошӯйӣ аст, ки онро аз китобхонаи Малик дар Текрон аз рисолаи Абулфазли Байҳақӣ дарёftаанд. Аз он навиштор бармеояд, ки бо амири Махмуди Сабуктегин ба дабирони девон дастур шудааст, ки дар навиштан ба ҷойи вожаҳои форсӣ вожаҳои арабӣ ба кор баранд. Дар он дастур рӯйхати вожаҳое омадааст, ки ба ҷойи қадом вожаӣ порсӣ, қадом вожаӣ арабиро ба кор баранд:

"Ба чойи бустохай (густохай), инбисот на-
висанд, ба чойи шүридагий, изтироб нави-
санда, ба чойи ёрй хостан, истигоса нави-
санда, ба чойи зару сим, моли сомит нави-
санда, ба чойи растагорй, халос нависанд,
ба чойи андеша, таамул нависанд, ба чойи
орзумандй, таманно нависанд..."

Ва дар он номнавис метавон гутф ба чаҳорсад вожай зебои порсӣ ҳукмӣ не-стшавӣ тадвин шуда буд. Халифаҳои Баг-дод бо коштани ин равиш, аз дингустарони фазлфурӯш кор гирифта, садҳо феълҳои таркибии арабӣ/порсӣ барсохта ба забони навиштори порсӣ ворид намуданд, ки чандеро аз ишораҳои устод Дориҷоши Ошӯрӣ бозмеоварем: истихлоф раво доштан, му-нқатеъ шудан, мустазид гаштан, мубола-ғат рафтан, саъӣ пайвастан, иқдом наму-дан, тарҳиб намудан, маҳзур доштан, му-лотағат намудан, таваққуф кардан, тақъъ-уд кардан, мусораъат намудан...

Дар навиштори номбурда, пас аз мутолиа икитоби Таърихи Байҳақӣ натиҷагирӣ шудааст, ки он арабисозиҳо дастури Байҳақӣ набуда, шояд ба фармони Ҳасани Маймандӣ, вазири Маҳмуди Ғазнавӣ ва писараш Масъуд, ки дар замони вазирии Абулаббоси Исфароинӣ ба порсӣ менавиштанд ба арабӣ бинависанд.

Захромезий ба пайкари забони порсӣ - тоҷикий бо ин анҷом наёфта, дар замони чирамандии муғулон, боз ҳам бо дастӣ дабирони забонбоз ва сӯғиву муллоҳои фазлфурӯш, на танҳо вожаҳои арабӣ, баъдки вожаҳои туркӣ низ омаҳта гардид.

балки вожаю туркй низ омехта гардид.
Бо ин ҳама парешониҳову зиёновариҳо, забони порсӣ-тоҷикии бемору ошуфта, чун гурги хаста заҳмҳои марговарашро лесида, дар пайи боззӣ буд. Ҳар вожаи бегонаро, ки бар сараши бор мекарданд, ноҷор мепазирифт, вале аз

БЕҲСОЗӢ ВА ПОКСОЗИИ ЗАБОНИ ТОЧИКӢ

надоданд. Донишварони эронии бузур наздик ба сад сол боз талош доранд, ки ошуфтагиҳо дар боло ёдшударо аз пайкари забони порсӣ берун оваранд ва мебояд гуфт то андозае пешравиҳо ҷашмгирире ба даст овардаанд. Фарҳҳатагоне, чун Оқо Бузург Алавӣ, Иброҳим Пури Довудӣ, Яҳёи Ҷӯёнӣ, Аҳмади Касравӣ, Мир Ҷалолуддини Каззозӣ ва иштибоҳ наҳоҳамкард, агар бигӯям як насли донишиёни Эрон, ки дар оғози эҷодкории хеш низ аз забони арабзодаи порсӣ кор мегирифтанд, дар бузургсолӣ ба натиҷае расиданд, ки бояд аз кор бурданӣ бешумори вожаҳо ҷистилоҳоти арабӣ даст қашид. Чунонҷи Бузург Алавӣ, Аҳмади Касравӣ, Мир Ҷалолуддини Каззозӣ дар навишторҳои хеш яш сисила вожаву ҷистилоҳоти арабибу фарангиро бо муодилии порсии онҳо иваз намуданд, ки бархе аз онҳо аз оғаридаҳои пешиниён ва забонҳои ӯзбекӣ иронӣ баргирифта шудаанд. Ба монанди:

- "Комёфт" ба чойи муваффақият
  - "Фарохондан" ба чойи даъват кардан
  - "Пайгард" ба чойи таъкиб
  - "Нигар" ба чойи назар
  - "Даруна" ба чойи муҳтаво
  - "Вопасмондагӣ" ба чойи ақибмондагӣ
  - "Чопхона" ба чойи матбаа
  - "Хостан" ба чойи тақозо
  - "Баландҷойгоҳ" ба чойи баландмақом
  - "Рӯғашт" ба чойи реформа, ислоҳот
  - "Коргар афтодан" ба чойи таъсир ра

сондан

  - "Боиста" ба чойи лозим
  - "Пайвастагӣ ва гусастагӣ" ба чойи вас

лу фасл

  - "Пайванд" ба чойи алоқа
  - "Дилчасп" ба чойи ҷолиб
  - "Буридан" ба чойи қатъ кардан
  - "Вироишгар" ба чойи испоҳсоз, муҳаррири
  - "Оғоз" ба чойи шурӯъ

- Оғоз ба чоий шуруб
Бо дарки ин ошүфтагиҳо фарҳангис-
тони кишвари Эрон ҷандест дар пайи во-
жасозӣ ва дарёфти муодилии вожаҳои бе-
гонаи илмӣ мебошад ва то ҷое дар ин роз
комёфта мебошанд. Ҳанӯз ҷанд даҳсола-
пеш дар он ҷо вожаҳои фаннии зиёдеро
ба сони "эквивалент" - ҳаммонанд, "кис-
лота" - тезоб, "эссенция" - ҷавҳар, "колли-
зия" - бархурд... бо забони порсӣ ҳамгун
сохта буданд. Дар даҳсолаи ахир фарҳанг-
и англиёни донои ин кишвар барои даҳҳои
вожаҳои фаннии навини бегона, муодили
ли шевову гӯё пайдо кардаанд, ки дигар
акнун вожаҳое ба сони сообщение (sms)
- паёмак, ассистент - дастёр, оператор
корвар, тест - озмуна, фильтр - полоя, E-
mail - пайдигор, индекс - намоя, символ
намод, шифт - навбат, факс - дурнигор
файл - парванҷо, флеш - пайкона, микро-
фильм - резфильм, микрофон - садобар
макет - намунақ ва монанди он ба забони
расмии адабӣ ҷойгузин шудаанд.

расмий адаби ғылғылт шудаңд.

Рост аст, ки забони точкىй тавони баёни андешақову бозёфтахой илмимүү фанниро ончуноне мебояд надорад ва пайдост ба рои илмій сохтани он кадом талошу күшиши чашмигире ба нигар намерасад ва чуноды не огоҳем, имрүз рисолаҳо барои дарёфтти унвонҳои илмии ҳатто соҳаи адабиёту замони боншиной бо забони хом навишта мешаванд. Албатта забонгустарону вожасозо ни Тоҷикистон, пасаз истиқпол ба даст оваридан, бархе вожаҳои аз ёд рафтаро боззойи мекунанд. Бад - он гуна ки як идда вожагоҳи ни 15 - 20 сол пеш ба гуфтору навишторхоро расмий роҳ надашта, имрүз фароворон ба кор бурда мешаванд ва пайдост, ки ин вожаҳои дар пайравӣ бо вожанигории Эрон боззойи шудаанд: "маниш", "пажӯҳишгоҳ", "донишгоҳ", "бунгоҳ", "кӯдакистон", "бемористон" "пизишк", "марз"... Мо дар навишторе онхоро

ро "вожаҳои зиндонӣ" унвон карда, ба
ин андеша омада будем, ки бегонагони
тозандо вожаҳои аҳуроии ба нигаҳбонии
сиришти эронитаборӣ, меҳанластӣ ва
лашкардорӣ ишора доштаро ба зиндон
афканда, ба ҷояшон вожаҳои забони худ-
ро ҷойгузин карда буданд. Ба сони "мehr"
- ишқ, "мехӯн" - ватан, "дирафш" - байрак,
парчам, "гурӯд" - баҳодур, "хӯчасти" - саъ-
ид, "сипоҳ" - қуشعн, "қаровул" - пособон,
"пирӯзӣ" - ғалаба, зафар, "рад"... Аммо
дареғ, ки вожасозони тоҷик голибан во-
жаҳои фанние берун меоваранд, ки беш-
тар баргардони таҳтуллафз аз забони
руսӣ мебошанд ва ё барои баёни ҳар лаф-
зе, ки дорои як маънӣ мебошад гаҳе аз ду
- се вожа кор мегиранд.. Монанди вожаи
руսии "эхо" бо таркиби "акси садо" - (паж-
вок), "автобиография", бо таркиби "тарчу-
маи ҳол" - (зиндагинома), "проектор" - дас-
тгоҳи филмнишондиҳӣ - (нурофкан),
"прайслист" - варавақи баҳодиҳӣ - (баҳоно-
ма) ва монанди он. Ногуфта нагузорем,
ки наёфтани муодили вожа дар забони
худӣ ва вожаро бо ду - се калима баргар-
дон кардан, гувоҳӣ нотавонии вожасозон
ва дар дурӣ будани забони порсии тоҷики
аз забони пешиниён мебошад. Гумон ме-
кунам забони порсии Афғонистон низ ги-
рифтори ҷунун нотавонӣ аст.

Албатта дар ин роҳи пуршебу фарози ни-
гаҳонии забон бо ҳушкмағозни коршикан,
унвонпарастони худнамо ва дононтарошони
нодони бешуморе дучор омада, ба навмеди-
ву дилсардӣ метавон гирифтор гашт.

Пайдост, ки раванди ҳамгунсозии во-жаҳо бо донотарошони вожаҳароси дар курсии вазорату ваколат нишаста бархурд хоҷанд дошт, ки бозсозии забонро бо ба-ҳонаи нотавониҳои молӣ ва ҳарчи ноҷо, боз ҳоҷанд дошт. Чунончи онҳо метавонанд иддаа дошта бошанд, ки тоҷикон наздиқ ба сад сол аз воҷаҳои "руй - ин-тернатсионалистиӣ" "суд", "судя", "прокуратура", "прокурор" "адвокат" кор гирифтаанд ва ҷойи онҳоро ба воҷаҳои "додгоҳ", "додрас", "додгоҳ" "додситон" додан, гӯё сарфу ҳарчи зиёдлоро меҳоҳад.

Дар оғози ин гүфтумон ёдовар шуда будем, ки донишварони бузурги Эрон беш аз сад сол аст дар навиштахояшон аз вожагони душвориофарини араби парҳез доранд ва мекӯшанд бархе воҷаҳои қуҳан ва порсии миёнаро зинда созанд. Аммо дар кишвари мо дар навишторҳову гүфторҳои нашрияҳо ва садову симо равиши ноҳушоянди арабгарӣ ба ҷашм мөхӯрад. Ҳанӯз ҳам ба сони садсолаҳо пеш, фазлфурӯшоне аз миёни рӯзноманигородон, барои пешӣ рӯ овардани забондонии хеш вожаҳои гӯшҳарошу забоншикани тозиерио, чун "муҳаққикӣ" (воқеан номи маҷаллаи илмии донишгоҳи мо низ чунин аст), "қарнӣ", "баъданӣ", "мақарӣ" ва монанди он фаровон ба кор мебаранд, вале ин вомвожаҳои бо зӯри фишор аз даҳон берун баровардаро, ки ба навои гүфтори порсӣ бегонаанд, метавон бо вожаҳои шевои забони худӣ баён кард: пажӯҳишгар (пажӯҳанд), сада (садсола), сипас (пас), нойгоҳ.

Худо ёрӣ дижад, ки донишварони забонпаристи мо аз суханронии дохиёни Пешвои миллат муҳттарам Эмомали Рахмон, ки чанд рӯз пеш дар Донишгоҳи забонҳо баён намуда буданд, бардоште дошта дар нишасти корие гирдиҳам оянд ва осебҳои бунёдини дар пайкари забон бударо барканиор созанд ва бо баҳрагирий аз ганцинаи пургавҳари он, ҷаҳиши тавонмандсозиву илми-созии забони тоҷикиро ба роҳ андо-занд.

Озодамо КЕНЗАЕВА,
саромӯзгори кафедраи забоншиносӣ
ва таърихи забон

Чашни истиқлол дорад
халқи олишони мо,
Ҷилва дорад аз тароват
мулки бепоёни мо.
Дар диёри мо баҳори
дӯстӣ гул кардааст,
З-ин сабаб ҳам мефазояд
шӯҳрати даворони мо.

Тамоми мардуми ватанпарвари
кишвар ва ҳамвatanoni бурунмар-
зии мо имсол 31-солагии Истиқполи
давлатии Тоҷикистони азизро бо
ифтиҳор ва шукуҳу шаҳомати бесо-
биқа ҷаҳон гирифтанд.

Шукри ҳама неъмати

Худованд кунем,
Шукrona зи зиндагии
чун қанд кунем.
Подоши ҳама заҳмати мо
ваҳдат шуд,
Шукrona зи миллати
зафарманд кунем.

Бо шукргузорӣ аз сиёсати хирад-
мандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати
миллӣ-Пешвои миллат, Президенти
кишвар муҳтарам Эмомали Раҳмон
мо дар фазои сулҳу амонӣ, осоиш-
тагӣ ва осмони соғу беғубор зиндагӣ
дорем. Тоҷикистони соҳибистикол
дар байни 193 давлати олам яке аз
кишварҳои поягузори сулҳу ваҳдат,
озодию истиқлол махсуб мейбад, ҳу-
сусан, таҷриба ба даст овардаи сү-
лҳи тоҷикон барои давлатҳои ҷаҳон
намунаи ибрат аст.

Роҳи 31-солаи тайкардаи Тоҷикистон
барои ҳамаи мардум, баҳусус занону
бонувон, роҳи осону ҳамвор набуд. Аз
сари онҳо бисёр саҳтибу маҳруmiyatiҳо¹
гузаштанд.

Чун фоҷиаи миллӣ дар ҳар ҳонаи тоҷ-
ик як бадбахтиеро оварда буду мардум
дар гирдobi бalo гирифтор буданд, саҳ-
ми занони меҳнатқарину мушkilnopi-
sанд, бочасорату қавииrodai mo дар
пойдории сулҳу суботи кишвар шоистai
таҳсиин буд. Онҳо дар баробari мардон
худро аз ҳалқи канор нағirifta гамsha-
riki онҳо буданд.

Мо бо ифтиҳор изҳор менамоем, ки
модарону занону ба бонувони азизи мо
бо рафтори нек, андешai солим ва
маҳорату кордонии худ дар пешrafi-
ti Тоҷikiстони маҳbubamон саҳми бу-
zurgi доранд. Пас, имрӯz дар замони
Истиқloli давлатamон моро лозим
аст, ки ҷаҳони миллии худро бо асо-
лати азалияш эҳё кунем, арвоҳи гу-
зашtagoni pursharaфи худро бори
digar shod гарdonem va bo iftiҳor
sobit namoem, kи millati mo hamchun
marдуми соҳibatmadun az azal eҳti-
romi зан - modarro pos medorad. Eҳti-
mol dар таъriх кам мардумe вуҷud
dorad, kи соҳibi ҷunin farxangi
қадimai izzati занon boшad. Az in
liҳoz, mo ҷunin sunnatu taomulxoi
milliamonro xelle buzurgu boarziш
medonem.

Мақому манзalati зан-modar
xelo baland ast. Buzurgoni mo
fanimat donistani shodmoniҳoи
zindagӣ va daъvat ba xush guzar-
nidani rӯzgorro ba зан nisbat me-
diҳand:

Гар намеомӯҳтем аз зан
раҳу расми адаб,
Бадгуҳар, бадзод,
бадфарҷом мемондем мо.
Гар қаломи аввалин аз
зан намеомӯҳтем,
Лаб фурӯ баста ба ҳам,
чун лол мемондем мо.

Муттафaki бузurg Shajhurraisi
Abūalī Ibni Sino niz zani shoistavu
nukro шарики mard donista, ҷunin talabxoro
pesh meguzorad:

"Zani shoistavu nekӯ шарики mard ast
dar mulkaš, қoими ūt dar molash, ҷoni-
shini vay ast dar xonaash va amini vay
ast dar parvarishi tarbiati farzandon-
nash". Az nigoҳi Ibni Sino bextarin zan
zaneст, kи doroi sifoti zail boшad:
xiрадmand, диндор, бошарм. ziراқу bo-
fatonat, дӯстдору boムuxhabat, zoyndan-
duv itъotkar boшad, pokidlu begash, vaz-
nunu sangin, bovikeru boҳaybat boшad.
Dar faybi mard nigaҳdori шарафу no-
musp boшad, takabbur ӯ navarzadu furӯ-
tan boшad. Andaki shavҳaraшro ba sar-
faҷūy ziyed kund, гарду gubori ҳuzun
andӯҳro az dili shavҳaraш ba vasilai
ahloki nekӯ va zabonash pok kund, vale

va dar yak muddati kutoҳ shӯlaи umedro
ba fardoi duraшon dар қalbi ҳar yak
farди millat furӯzون namudan. In
bud, kи modaroru xoҳaroni mushfiq, pi-
roni rӯzgoridavu chavononi navovaru
fayratmand va ҳazorx bozui қavй dар
zeri siёsatai okilonaашon gird omda,
dar obodio peshrafi Toҷikiстон mut-
taxid garidaанд.

Maҳz bo шaroфati Истиқlol zani to-
chik tavonist, kи bo simoi toҷikona va
iffatu pokiyash xudro dар arsai ҷaҳoni
muarrifihamo.

Imrӯz занон dар zinaҳoi gunoguni
ҳamaи шоҳaҳoi chamyiat, yâne maқomoti
olii қonunbaror, ҳokimiyati sud, i-
croia, inchunin dар kuhli soxtoҳxi
davlativu ittiҳodiyaxoi chamyiaty fâv-
oliyati namuda, dar peshrafi ҳaёti
chomea ҳissasi arzanda xudro gusoшta
istodaанд.

Boisi xushnudist, kи ҷunin zindagii
xušu xurrami bonuvoni toҷik ҳamai in
daستgiriю famxoriҳo rӯxi bonuvonro
қavй, dilashonro ba oянда pur va fâ-
olnikiyashonro duchand namud.

Man ba fayratu nomusi bonuvoni to-
chik itminonu eъtimodi komil doram va

zabondaroz naboshad.

Zani xubu farmonbaru porso,
Kund mardi darrvashro podshoҳ. - gufta-
taанд buzurgoni guzashtha.

Albatta, zani doroi ҷunin xislatxo
nekmardro xushbaxtu saodatmand megar-
donad. Mo in xislatxoero, kи buzurgoni
guzashtha dar vuchudi зан diдан meҳostand,
imrӯz dar simoi bonuvoni toҷik barba-
lo mušoҳida meҳonem. In ast, kи занon
dori ҷunin xislatxoi naқu dar shoҳaҳoi
gunoguni ruşdi chomea saҳmi arzanda me-
sosanz.

Kornomaи bonuvoni xiрадmandu bu-
zurgi kishvari mo boz dar on ast, kи dar
ҳamaи ҷabҳaҳo bo meҳnati ҳalolu xis-
latxoi naқibi insoni va masъuliya-
toshinoси baland dar obodii Vatan
saҳmi bosazoi xudro gusoшtavu soҳibi
obrӯ eҳtiromi marдумi gashtaанд,
xizmatxoi шoistaaero ančom dodaанд.
Ustdor Mirzo Tursunzoda ҳanӯz dar
қarни guzashtha faъolu muboriz буда-
ni zani toҷikro baҳoguzor ӯ karde, bo
bavar ӯ gufta буд:

Ҳokimiyat gar ba dashti
zan sarosar meguzaшt, Mardxoro beшtar буд
kayfi dunёi zamini.

Tavaҷchuxi Peshvoi muazzami millat
ba mavkeъ wa maқomai зан, taъki-
dҳoи domiашon dар maclisxoi tan-
tanavii ҳarsola gavoҳi dар meҳvari
siёsatai давлат қaror doшtani maқo-
mi зан ast.

Présidenti muҳtaram Emomali Raҳ-
mon bo dili niatni nek zimomi idoraи
davlatro dар zamoni bennixoyt ҳassos,
kи ҳavfi parokanda shudani давлат va
az bain raftani millati toҷik barba-
lo eҳsos megarid, bar yӯda giriftand

dilpurona izҳor medoram, kи onҳo min-
baъd niz bo daستgiri samimona az siё-
sati peshriftai давлатi xukumat tamom-
i nerusi fayratati xudro baroи obodii
Vatan va peshrafi давлатi rawona me-
sosanz.

Edras shudan ba mawrid ast, kи az
ofizi соҳibistiқoli bonuvoni mo ba
oянда bavar ӯ doшtand, taloш mewarzi-
dand va ba in rӯzҳoи rawshanu saodat-
bor rasidan.

Зi iшқi Vatan chӯs dorad dilam,
Ba ҳarfvi Vatan gӯs dorad dilam.
Kunun давраи mo ačab давраest,
Ba taъrihi olam ҷunin давра нест.

Mo, занонi xushtolai davroni istiq-
pol minbaъd niz bo bavar ӯ gufta met-
woneм, kи daستgiri занon duxtaron gus-
tariш ёfta, taшabbusxoi sozandaи
onҳo daستgiri meёband. In ҳamai niшo-
nai tavaҷchuxi roҳbariati satxi olii
kishvar ba masъalaи baland bardoшtani
maқomai ičtimoi занon dар chomea,
ba vaziFaҳoi roҳbariо давлатi ҷalb
namudani bonuvoni faъolu peshoҳangi
chumxur ӯ meboшad.

Dar farҷomai suhan ҳamai shumo bo-
nuvoni bonangу nomus va gaъoru ҳimmat-
baland, inchunin kuhli ustodoni shogir-
doni шaҳri Kûlboро bo ҷunin farxundi
millli tabrik gufta, baroшton ҳaёti
osudavu tandurusti, ҳona obod va ta-
mommi ҳuшиҳoi zindagiro orzu menam-
jam.

Az meҳri Vatan umedi
afzun dorem,
Xush bod ba ҳoli mo, kи Konun dorem.
Ikbolli baland i mo
zi Istiqlol ast,
Millat ba kanori
in Vatan xushxol ast.

ТЕРРОРИЗМ - ЗУҲУРОТИ НОМАТЛУБ

Toҷikiстон аз зumraи он давлатҳoest,
ki aksoari aҳolияшро ҷavonon tashkil me-
diҳand. Ҷavonon nerya va tavoni buzurgi
sозандагӣ, эҷodkor ӯ va navovariro doro
buda, takiajox, umed va iftixori давлату
chomea maҳsуб mешawand. Dar chomea mo
ҷavonone ҳastand, kи dar peshrafi ikti-
sodivu ičtimoi ҳishvar naқsh va mawkeъ
baso мухimro kabs namudan.

Чунон kи ba ҳamagon maъlum ast, imrӯ-
zҳo kӯшиши aҳolij dар digargunsoziҳo
ҳaёti chomea jeke az omilxoi muҳimtarini
ruшu инkiшofi ҳishvar maҳsуб megarad.
Tashakkul va болo burdani maъrifati
siёsati az masъalaҳoi muҳimi рӯz ast.
Tashakkul maъrifati siёsati moro водor
mesozad, kи ba ҳar yak padidavu ҳavodise,
ki dar ҳishvaramон va digar manotiki olam
ba vuyku мепайванд, baҳoi vokeъbinona
doda, mawkeъ xudro dar on daқik muайян
namom. Hushbaxtona, imrӯzҳo dар partavi
siёsati xiрадmandonaи Peshvoi millat
ustodoni botachiриba darsxoi siёsiro
dar baini donishchӯen meguzaronand, kи on
omili baland bardoшtani maъrifati
siёsati, ҳissi baland vatanidusti va bedor
namudani ҳuvijati millat dар baini ҷavonon
meboшad.

Peshvoi millat muҳtaram Emomali Raҳ-
mon beҳuda naguftaast: "Ҷavonon қuvvai
buзurg va peshbarandaи chomea meboшand.
Naқshi onҳo dар obodivu osudagi va tâ-
minini dastovardҳo ҷumхur ҳeloz nazarras
ast."

Boad ёdovar shud, kи dar jeke az suhanro-
niҳo Peshvoi millat, muҳtaram Emomali Raҳ-
mon dар voхӯr bo ҷavonon lâeқatman-
di ҳishvar omadaast: "Mo boad siёsati
davlati ҷavonon dар қatori masъalaҳoi
strategi давлатi guzorem, zoro
ištiroki ҷavonon dар rawandi bunedi
davlati soҳibistiқoli, demokrati va
ҳukukbunēd dар Toҷikiстон maқomai ҳal-
kunanda doшta, takdiri niшoи rawandi maz-
kur az biser ҷihatxo ba in қuvvai buзurg
saxt aloқamand ast".

Ҳamin tariқi, ba mawrid ast bigӯem, kи
Vatanro dӯst doшtand az on iftixor kar-
dan, bari ҳimoyaи on omada будan, ba
қadri osudagi va ҳaёti ҳavdati va istiq-
pol rasidan, az ҷumlaи arziшҳo meboшand, kи tu-
fayli tarbiati ҷavonon dар zaminai onҳo,
vokeъan ҳam metavon давлатi muқtadiro
tavonon bunēd karid.

Acosguzori sulҳu waҳdati millat, Pesh-
voi millat, Presidenti ҳishvar muҳtaram
Emomali Raҳmon dар ҳamai baromadҳo-
shon ҷavononro oяндаi millat medonand.
In moro водor mesozad, to bo maъrifati
chaҳonbinii vasel ҳaҳri afzun namudan
nu fuзuzi eъtimodi millat sâjъ namom-
em.

Imrӯz mo nasli ҷavon boad jay eъtimi-
dero, kи Ҳukumat kishvar, baҳusus Pesh-
voi millat, Presidenti ҳishvar nisbat ba
dorand, ҳavobgӯ boшem va in az mo masъ-
uliyaи baland dар nazdi Vatan-modar
va chomea azizamoni talaబ menamoyad
va moro vazifador mesozad, kи bo nerӯi
sozandavu bunēdkor paii omӯziш boшem
va dar peshrafi taraқqiyeti tamomi soҳaҳoi
ҳaёti chomea naқshi xudro guzorem.

Tanҳo bo in vasila mo metawonem bo
pushiboni az Vatanu millati xesh maқo-
mi мамлakati xudro dар baini digar kish-
varxoi olam zina ba zina болo bardoшrem.
Acosguzori sulҳu waҳdati millat - Pesh-
voi millat, Presidenti Ҷumхurii Toҷiki-
stion muҳtaram Emomali Raҳmon borxo
taъkiid menamoyand, kи "Terorist dар asli
hud millat, maҳzab ba vatan nadorad. Zuh-
xuroti терроризм bo sуботу amnati kura-
i zamin ҳavfu xatari bennixoyt ziёd
dorad".

Xolо jeke az masъalaҳoi, kи chomea
chaҳonii va minchumla, ҷumхurii moro niz
ba tashvish oвардаast, afzosiш zuhxuroti
nomatlubi терроризм va ifforotgaroy me-
boшad. Zoro in omilxoi boisi ba miён omad-
ani okibatxoi noxush, taҳdid, zӯrovarei,
baрангextani nizoi millat, ičtimoi va
dinnyi megarandan.

Ҳalimakhon ҲAMIDOVa,
omӯzgori fanни tâъriх va ҳukuk
MTMU №53-i шaҳri Kûlob

ИШТИРОКИ МАЧОЗИИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҲ ДАР МИЗИ МУДАВВАРИ БАЙНАЛМИЛАПӢ

Рӯзи 15-уми сентябр ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, доктори илмҳои ҳукуқшиносӣ, профессор Раҳмон Диљшод Сафарбек, дар доираи ҳамкориҳои байналмилалӣ, дар кори мизи мудавввар, ки аз ҷониби Институти байналмилалии мониторинги рушди демократия, парламентаризм ва риояи ҳукуқҳои интихоботии шаҳрвандони кишварҳои узви Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил, Ассамблеяи байнипарлумонии Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ва Донишгоҳи давлатии педагогии ба номи А.И. Гертсени Федератсияи Россия таҳти унвони "Иштирок дар интихобот ҳамчун омили тарбия ва маърифати ҳукуқи ҷаҳонон" ("Участие в выборах как фактор правового просвещения и воспитания молодёжи") баргузор гардид, ба таври маҷозӣ иштирок ва дар мавзӯи "Анъанаи иштирок дар интихобот ҳамчун омили тарбияи ҳукуқи ҷаҳонон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" ("Традиция участия в выборах как фактор правового воспитания молодёжи в Республике Таджикистан") маъруза ироа наму-

данд.

Қобили зикр аст, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар доираи лоиҳаҳои байналмилалӣ ва Созиномаҳои тарафайн ҳамкории густурдаро бо беш аз 85 муассисаи таҳсилоти олий ва миёна хориҷи кишивар роҳандозӣ намуда, баргузории ҳамоишҳои муштараки илмӣ, табодули академии омӯзгорону донишҷӯён дар самти воридшавӣ ба фазои байналмилалии таҳсилоти олий, таквияти иқтидори кадрӣ ва техникии донишгоҳи муҳтавои асосии инҳамкориҳоро ташкил медиҳад.

БАРГУЗОРИИ МАҲФИЛИ ҶАҲМИЯТИ ИЛМИИ ДОНИШҖӮЁН

пешбар, унвонҷӯи кафедраи сиёсатшиносӣ Изатов Умедҷон ва дигар омӯзгорону донишҷӯён ширкат варзишанд

Наҳуст сухани ифтитоҳро сардори Маркази рушди қасбият ва инноватсия Мирзоев Қурбоналӣ, оғоз наਮуданд. Сипас, Одинаева Мавзуна, донишҷӯи курси 4-уми факултети филологияи ҳориҷӣ дар мавзӯи "Ҳаёт, эҷодиёт ва саҳми нависанди Ирланди дар ташаккули Британияи Кабир", Муниса Зарипова, донишҷӯи курси 4-уми факултети филологияи ҳориҷӣ дар мавзӯи "Саҳми Томас Стери Елион дар адабиёти модернизми Англия", Бозорова Бибинур, донишҷӯи курси 4-уми факултети филологияи ҳориҷӣ дар мавзӯи "Иоган Волф Гиётэ нависанд ва драматурги Олмон", Талбакова Баноза, донишҷӯи курси 3-уми факултети филологияи ҳориҷӣ дар мавзӯи "Таърихи адабиёти Англия" баромад наムуданд.

Дар охир маҳфил бо саволу ҷавоб ва баҳсу мунозираҳои устодону донишҷӯён хотима ёфт.

МУҲОКИМАИ РИСОЛАИ НОМЗАДИИ УНВОНҶӮЙ

Санаи 20-уми сентябр дар бинои маъмурии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ муҳокимаи рисолаи диссертатсияни унвонҷӯи кафедраи педагогикии умумидонишгоҳи Гулруи Суҳроб дар мавзӯи "Ташаккули ҳудшиносии миллии ҳонандагон дар ҷараёни таълимии таърихи ҳалқи тоҷик ва корҳои беруназдарӣ" (роҳбари илмӣ, номзади илмҳои психология, дотсент, шодравон Расулов Давлатмурод) ва унвонҷӯи кафедраи Абдуллоҷони Амроҳон дар мавзӯи "Асосҳои педагогии тайёр кардани муаллимони тарбияи ҷисмонӣ ба тарбияи ҳарбӣ-ватандӯстии ҳонандагони мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ" (роҳбари илмӣ, номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедра Иброҳим Грез) баргузор гардид.

Дар муҳокимаи ноиби ректор оид ба илм ва инноватсия, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Рафиев Сафархон, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Иброҳим Грез, мудири кафедраи педагогикии умумidонишгоҳӣ, номзади илмҳои педагогӣ Лоиков Парвиз баромад наムуда, ҳусну кӯбҳи рисолаи илмиро арзёбӣ намуда, пешниҳоду тавсияҳои худро ироа намуданд.

Ҳамин тариқ, рисолаҳои номзадии Гулруи Суҳроб ва Абдуллоҷони Амроҳон бо дарназардошти тавсияҳои анҷом-мёфта ҳисоб шуда барои муҳокимаи давраи навбатӣ тавсия карда шуд.

Раёсати Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба унвонҷӯи ва роҳбари илмииаш барору қомёбӣҳои таманно наムуда, ба ўдар ҷодаи илму дониш мувафақиятҳои нав ба нашро орзу менамоянд.

ТАЦЛИЛ АЗ РӯЗИ РӯДАҚӢ

Таҷлили Рӯзи Рӯдакӣ дар Тоҷикистони соҳибистиқпол самари сиёсати ватандӯстона ва фарҳангпарваронаи Пешвои миллатамон Эмомали Раҳмон аст, ки бо ҳадафҳои ҳудшиносии миллӣ, шинохти ҳувияти миллӣ, рӯ овардан ба асолати маънавии худ пайгирӣ карда мешавад. Ва ин беҳуда нест, зоро номи дурахшони Рӯдакӣ, шеъри оламшумули ў воқеан ҳуччати ифтиҳори миллии на танҳо мо, тоҷикон, балки ҳама форсизабони дунест.

Аз ин рӯ, рӯзи 20-уми сентябр дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ҳамоши бадей - фарҳангӣ бахшида ба бузурѓошти "Рӯзи Рӯдакӣ" таҳти унвони "Газал рӯдакивор некӯ бувад" бахшида ба 31-солагии Истиқолoliyati давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид.

Дар ҷорабинӣ ректори донишгоҳ, доктори илмҳои ҳукуқшиносӣ, профессор Раҳмон Диљшод Сафарбек, шоири ҳалқии Тоҷикистон Ҳақназар Гоib, Шоири ҳалқии Тоҷикистон Муҳаммад Гоib, ноиби ректор оид ба иртибот бо ҷомеа Зафар Мирзоён, ноиби ректор оид ба илм ва инноватсия, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Рафиев Сафархон, ноиби ректор оид ба тарбия, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Назаров Хотам ва ҳайати профессорон, омӯзгорон ва донишҷӯён ширкат варзишанд.

Наҳуст, ректори Донишгоҳи профессор Раҳмон Диљшод Сафарбек суханронӣ намуда, ҳозиронро бо ин ҷашини бузург шодбош гуфт ва қайд наムуданд, ки "Ифтиҳори миллии мо тоҷикон аст, ки маҳз ин абарустоди сухан Одамушшуаро, Асосгузори адабиёти форсӯзӣ, падари шеъри порсӣ

эълон гардидааст. Дар олами илму адаб Ҷӯроф гардидау собит шудааст, ки маҳз устод Рӯдакӣ бо қаломи безаволи худ, ки дар он ғояҳои баланди инсониву башариро сурудааст, бунёди меъёри солими забони ноби адабии тоҷикӣ-форсиро гузоштааст, ки минбаъд бар зербуни он тамоми адабиёти пуртиҳори ҷаҳонро дар олам Ҷӯроф гардидаи классиқиу имрӯзии монавзаанд.

Аз хидматҳои беҳамтову беҳамтаву беҳамтоли дигари устод Рӯдакӣ ин аст, ки маҳз дар осори гаронмояни ў бунёди тамоми жанроҳи маъмулу маъруфи адабиётомон, мисли ғазал, қасида, маснавӣ, дубайтигу руబуви қитъа гузошта шудааст." Сипас, Ҳақназар Гоib-Шоири ҳалқии Тоҷикистон ва Муҳаммад Гоib-Шоири ҳалқии Тоҷикистон оид ба маъnaviёт суханронӣ намуданд.

Дар қисмати фарҳангӣ ғурӯҳи донишҷӯёни факултети филологияи тоҷик ва журналистика порчаҳои назимиву насрӣ аз ҷоҳидёти шоир қироат наムуданд. Инчунин, ҳунармандони Ҳонаи маданияти донишгоҳ бо роҳбарии Қорманди шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон Нурулло Ҳолов аз ҷоҳидёти шоир ҷаҳонро дар ҷоҳидёти шоир Ҳофизов Алишер сардори маркази бақайдарӣ, тестӣ ва омори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ иштирок намуда, то 30 сентябр соли равон таҷриба донишгоҳои шарқии ҳудоҳои ҷаҳонро дар самти баланд бардоштани малакаҳои соҳибкорӣ ҷиҳати таҳияни дурномаи рушди МТОК, такмili нақша ва барномаҳои таълимӣ бо назардошти имкониятҳои иқтисадии таҳникӣ ва нерӯи кадрию зеҳни донишгоҳҳо табодули таҷриба мекунанд.

ОҒОЗИ ДАВРИ ОМӯЗИШӢ ДАР АВСТРИЯ

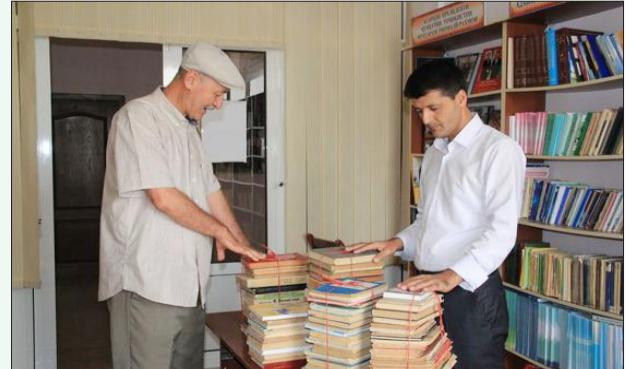
19-уми сентябр дар доираи лоиҳаҳои Фонди Аврупо, Эрасмус+ TRIGGER дар Донишгоҳи илмҳои татбиқии BFI шаҳри Венаяи Австрия даври омӯзиши барои омӯзгорони МТОК-и шарқии ҳудоҳа аз Осиёи Марказӣ шурӯъ гардид.

Дар омӯзиши мазкур аъзои ғурӯҳи

ТАҶДИМИ 150 АДАД КИТОБ БА КИТОБХОНАИ ФАКУЛТЕТ

Ду сол пеш дар факултети филологияи тоҷик ва журналистикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ китобхонае бо номи забоншинос Рустамов Қодир таъсис ёфта буд.

Рӯзи 15-уми сентябр аз ҷониби Тоҳир Рустамов фарзанди шодравон Қодир Рустамов ба китобхона 150 адад номгӯи китобҳои гуногуни соҳаи илмҳои филологияи монавзаанд.

Бояд қайд кунем, ки китобхона аъзоёни зиёд дошта, донишҷӯён пайваста аз он истифода мебаранд. Дар китобхона адабиёти соҳаи илмҳои филологияи монавзаанд.

ХУШХАБАР

Санаи 23-сентябр саромӯзгори кафедраи фанҳои гуманитарӣ ва методикаи таълими, факултети омӯзгорӣ ва фарҳанги Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ Ёрматов Алишер Ҷолматовиҷ дар мавзуи "Таҳқиқи технологияни педагогикии ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти асосӣ бо оила дар тарбияи худшиносӣ", зери роҳбарии номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Иброҳимов Грез ҳимояни рисолаи номзадиашро дар ҷаласаи Шӯрои диссертационии 6D.KOA-002 назди Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01- Педагогикии умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, бомувафқият дифӯъ намуд. Ҳайати

профессорон ва омӯзгорони факултет ва донишгоҳ ўро барои бомувафқият ба иттому расонидани рисолаи номзадӣ табрик намуда, дар корҳои илмии минбаъдаш комёбихо таманно менамояд.

БАРГУЗОРИИ СЕМИНАРИ ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ ДАР КАФЕДРАИ ЖУРНАЛИСТИКА

Рӯзи 22- сентябр дар кафедраи журналистики Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ семинари илмӣ-назариявӣ баргузор гардид. Дар семинар Алишери Абдулмажид, мудири

кафедраи мазкур, Исмоилова Фарзона, саромӯзгор, номзади илмҳои филологӣ, дотсент, Одинаева Марҳабо, саромӯзгор, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Сафарзода Манучеҳр, саромӯзгори кафедра ва ҳайати омӯзгорони кафедра иштирок доштанд.

Наҳуст, Алишери Абдулмажид, дар мавзуи "Масъалагузорӣ дар очеркҳои Шодон Ҳаниф" ва Давлатова Муниса докторантни соли сеюми ихтисоси рӯзноманигорӣ дар мавзуи "Таърихи таъсис ва ташаккули васоити аҳбори омма дар Кӯлоб (дар мисоли телевизиони Кӯлоб)" баромад намуданд. Баъди анҷоми маъруzaҳо аз ҷониби омӯзгорон саволҳо пешниҳоди маъруzачӣён гардид.

ТАЧЛИП АЗ РӮЗИ РӮДАКӢ ДАР ФАКУЛТАИ ИҚТИСОД ВА ИДОРА

сизабонони дунёст".

Сипас, Файзалиева Азиза, донишҷӯи курси 4-уми факултети иқтисод ва идора дар мавзуи "Зиндагиномаи устод Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ", Манижай Саймаъруф, донишҷӯи курси 4-уми факултет дар мавзуи "Мақоми Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар адабиёт", Шоҳинай Аламхон, донишҷӯи курси 4-уми факултет дар мавзуи "Панду аҳлоқ дар ашъори Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ", Лоиқова Садафмо, донишҷӯи курси 4-уми факултет дар мавзуи "Мизони андеша дар шеъри Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ" баромад намуданд.

Дар охир аз тарафи донишҷӯени факултет порҷаҳои шеъри аз ашъори Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ манзури ҳозирин гардонida шуд.

ЧОРАБИНӢ ОИД БА ОФАТҲОИ ТАБӢ

Рӯзи 23-уми сентябр соли ҷорӣ дар бинои маъмурии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз ҷониби бахши Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданий дар шаҳри Кӯлоби вилояти Хатлон ва факултети омодагии дифои ҳарбӣ чорабини бахшида ба "Рӯзи байналмиллии паст карданӣ хатари оғатҳои табӣ" дар мавзуи "Омӯзиши қойдаҳои бехатари ҳангоми заминларза" баргузор гардид.

Дар чорабини сардори бахши Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданий дар шаҳри Кӯлоби вилояти

Хатлон Сайдоҳмадов Бахтовар, декани факултети омодагии дифои ҳарбӣ, номзади илмҳои филологӣ, дотсент Зулфиг'ев Гадомад, мудири кафедраи мудофиаи гражданий ва омодагии дифои ҳарбӣ Азимов Раҷабalӣ, саромӯзгори кафедраи мудофиаи гражданий ва омодагии дифои ҳарбӣ Абдуллоев Донӣ, ҷонишини декан оид ба тарбияи факултети омодагии дифои ҳарбӣ Қурбонов Некрӯз ва дигар омӯзгорону донишҷӯен ширкат варзиданд.

Дар охир чорабини бо саволу ҷавоб ва муҳокимаҳои омӯзгорону донишҷӯен ба анҷом расид.

БАРГУЗОРИИ КОНФРОНСИ ИЛМӢ-НАЗАРИЯВӢ ДОНИШГОҲӢ

Санаи 24-уми сентябр бо таҳаббуси кафедраи баҳисобигрии муҳосиби ӯро аудити факултети молиявию иқтисодии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ конфронси илмӣ-назариявии донишгоҳӣ дар мавзуи "Иқтисодӣ-рақамӣ ва нақши он дар рушди баҳисобигрии кишвар" баргузор гардид.

Дар конфронс Каҷкуллоев Абдуҳолиқ, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, декани факултети молиявию иқтисодӣ, Наҷвуз Носирӣ, номзади илмҳои иқтисодӣ, мудири кафедраи менечмент ва маркетинг, Ҳакимов Абдураҳоҳ, мудири кафедраи иқтисодиёти корхонаҳо ва соҳибкорӣ, Сафаров Амиралӣ, муаллими қалони кафедраи назарияи иқтисодӣ ва ҳайати омӯзгорону донишҷӯен донишгоҳ иштирок доштанд.

Наҳуст, Каҷкуллоев Абдуҳолиқ, декани факултет суханронӣ намуда, қайд карданд: "Тоҷикистони муосири имрӯзаро марҳилаҳои рушди иқтисодӣ-рақамӣ фаро гирифта истодаст, ки таҳти назорат ва идора ҷарор додани онҳо барои рушди давлату миллат, корхонаву ташкилотҳо ва оилаҳо низ бениҳоят муҳим мебошад. Яке аз марҳилаҳои муосир ин иқтисоди рақамӣ мебошад, ки доир ба он дар Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллат - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳури Тоҷикистон мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳури Тоҷикистон ҷунин зикр шудааст:

"Сармояи инсонӣ ҳамчун муҳаррики пуритидор ба пешрафти инноватсия ва технологияҳои нав мусоидат мекунад ва бинобар ин, илми муосири ватанӣ бояд ҷавононро бештар ба илмомӯзӣ, татбиқи поиҳаҳои инноватсияи ва таҳқиқи маъсалаҳои иқтисодӣ-рақамӣ сафарбар намояд". Сипас, Комилов Низомиддин, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент дар мавзуи "Рушди иқтисоди рақамӣ ва технологияҳои рақамии бонкӣ", Сафаров Аъзам, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент дар мавзуи "Таъсирни омилҳои экологӣ ва гармшавии иқтисодӣ-рақамӣ" сафарбар намояд.

Дар охир конфронс бо саволу ҷавоб ва муҳокираҳои устодону донишҷӯен ба анҷом расид.

ХАЙРУЛЛО ДАР МУСОБИҚАИ БАЙ-НАПМИПАЛӢ АЗ РӮИ ВАЗИШИ САБУК 2 МЕДАП ГИРИФ!

Шоҳимардонов Хайрулло, саромӯзгори кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикаи таълими Донишгоҳи

давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар як мусобиқаи байналмиллӣ аз рӯи варзиши сабук - давидан ба масофаи муайян, ки дар Ҷумҳуриї Ӯзбекистон гузашт, медали нуқра ва биринҷӣ ба даст овард.

У масофаи 10 000 метро дар муддати 34:46,40 тай намуда, сазовори ҷойи 2-уму медали нуқра ва масофаи 5000 метро дар муддати 16:27,94 давидан, сазовори ҷойи 3-уму мадали биринҷӣ гардид.

Раёсати Донишгоҳ ӯстодро барои ин музаффарият самимона табрик гуфта, дар корҳои минбаъдаашон барор мекоҳад.

БАРГУЗОРИИ МАҲФИЛИ "ДУНӢ СИЁСАТ"

Рӯзи 27-уми сентябр дар бинои маъмурии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ аз ҷониби кафедраи сиёсатшиносӣ маҳфили "Дунӣ Сиёсат" баргузор гардид.

Дар маҳфил мутахассиси маркази таълим Яқубов Фирӯз, ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ Қурбонзода Далер, ассистенти кафедраи сиёсатшиносӣ, Зарипов Ҳабибуллоҳ роҳбари маҳфили мазкур ва ҳайати васеи омӯзгорону донишҷӯен факултет иштирок доштанд.

Сараввал роҳбари маҳфил ассистенти кафедра Зарипов Ҳабибуллоҳ суханронӣ намуда, маҳфилро ҳусни оғоз бахшида, қайд намуданд, ки "Мағҳуми "сиёсат" дар таърихи тамаддуни башарият ҳамеша мавриди истифода ва баҳси ҳамагон қарор дошт. Ҳамзамон,

сиёсат ба тамоми соҳаҳои ҳаёти инсон таъсир расонида, новобаста аз ҳоҳишу фаъолият шахсрор вориди дунӣ сиёсат мегардонад. Аз ин рӯ, дарки мазмуну мундариҷа ва моҳияти сиёсат, муайян намудани қонунияти рушду инкишофи он, нишон додани алоқамандии сиёсат бо дигар соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ хеле муҳим мебошад".

Сипас, Муродов Муҳамадҷон, донишҷӯи курси сеюми факултети таъриҳ, ҳуқӯқ ва муносабатҳои байналмиллӣ, дар мавзуи "Давлат ҳамчун институти сиёсӣ" ва Ганҷинай Ҷумҳон, донишҷӯи курси сеюми факултети мазкур дар мавзуи "Сиёсат ҳамчун падидаи ҳаёти ҷамъиятӣ" суханронӣ намуданд.

Дар охир маҳфил бо саволу ҷавоб ва муҳокираҳои устодону донишҷӯен ба анҷом расид.

ПАДАР, МЕХРУБОНИЯТ АЗ ЁДАМ НАМЕРАВАД...

Фариштамо ЗАРИФЗОДА,
ассистенти кафедраи химия ва
биологияи Донишгоҳи давлатии Қўлоб
ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

Одамон дар бораи модар бисёр менависанд ва ўро васф менамоянд, аммо дар бораи падар нигоштаҳо хеле кам аст. Ба ин хотир, хостам дар бораи падари меҳрубонам, ки чандин сол шуд, аз мо ҷудост, ҷанд ҳарфе бигӯям. Падар дар ҳама хонадон шабчароғ, қиблагоҳ ва шоҳсугутун мебошад. Бар ин назар ҳастам, ки шояд беҳтарин ва меҳрубонтарин падар падари ман буд, зеро таоми кӯшиш талошаш ба он хотир буд, ки мо дар зиндагӣ азоб накашем, роҳи дурустро пайдо намоем ва азобу укубатро набинем. Ҳамеша бо мо меҳрубонӣ мекард ва насиҳат менамуд, ки аз роҳи рост ҳеч тоҳу берун нашавем, зеро роҳи рост инсонро ба қуллаҳои баланди инсонӣ мерасонад.

Ҳамеша таъкид мекард, ки муҳофизи забони хеш бошед ва дар ҳар ҷо чи гуна ҳарф заданатонро бидонед, коре накунед, ки пушаймонӣ ба бор оварад. Баъд аз рафтани падарчонам, тамоми хушиҳо аз мо рафт, хеле гамгин шудем. Ҳаёл кардем, ки зиндагӣ ба охир расид ва дар оҳири роҳ ҳастем, аммо чора? Диғар илоҷа нест! Ҳеч тоҳу хотироти ширине, ки бо падарчон доштем, аз хотир дур намегардад...

Падар, ёдам намеравад меҳрубоният.
Падар, ёдам намеравад ҳамзабоният.
Падар, өақте ки рафтӣ, ман шикастам,
Падар, ҳарфи ҳама ҳарфи ҷаоният.
Падар, пуштам шикаст, аз рафтани ту,
Падар, шодӣ тামом шуд, аз ғами ту...

Падарам ба ҳама мушкилҳои зиндагӣ нигоҳ накарда, шабонарӯй дар гармиyu

сардӣ ҳамеша аз пай рӯзгор мешуд ва меҳнати ҳалол мекард. Қадоме аз мо фарзандон ин ҳолати падаронро дарк мекунем? Ҳеч қадомамон парвои дунё надорем. Агар падар аз мо розӣ бошад, пас, мо ҳушбахттарин шахс дар ду олам ҳастем. Ҳикояро аз бузургии падар ин ҷо меорам, ки бубинед, ҷай қадар шахси ҳалиму меҳрубон аст.

Кӯдаки даҳсола рӯзе аз падар пурсид:

- Падарчон, агар ман ҳаждаҳсола шавам, бароям ҷай ҳадя мекунӣ?

Падар гуфт:

- То ҳаждаҳсолагият ҳоло вақт аст, писарам. Наздик шавад, фикр мекунам.

Дар ҳаждаҳсолагияш қӯдак ба беморхона афтод. Табион гуфтанд, ки дилаш бемор аст ва умеди зинда монданаш нест. Қӯдак аз падара шавад:

- Падарчон, оё ман мемирам?

Падар аз гирия зиёд ҷавоб дода натавонист. Қӯдак сиҳат шуда, аз беморхона ҷавоб шуд. Акунун ўҷавони ҳаждаҳсола аст. Ба хона омад ва рӯи кати хобаш як пора когазро дид. Онро ба даст гирифта ҳонд, ки чунин навишта шуда буд:

- Фарзанди азизам! Дар ёд дорӣ, аз ман пурсида будӣ, ки дар ҳаждаҳсолагият ба ту ҷай ҳадя мекунам? Акунун қалbam дар бадани ту метапад. Ман ба ту қалbamро ҷадя кардам. Зодрӯз муборак, азизам!

Зи баъди рафтанат ҳолам парешон,
Ҷигар сад пора асту дидо гирён.

Ту будӣ қуввати дил, нури ҷашмон,
Раевонат шод бодо, эй падарчон!

Фироқат дидагонам тар намудаст,
Маро бемору бас логар намудаст.

Вуҷудам сӯхта хокистар намудаст,
Раевонат шод бодо, эй падарчон!

Ту будӣ шаҳсустуни хонадонам,
Ту будӣ маънини умри равонам.

Ҳамеша номи ту вирди забонам,
Раевонат шод бодо, эй падарчон!

Ту будӣ қиблагоҳам, тақягоҳам,
Ту будӣ пуштибонам, сарпаноҳам.

Ту рафтиеу қунун бо сӯзу оҳам,
Раевонат шод бодо, эй падарчон!

Набиншастам ба серӣ дар канорат,
Маро ҳар лаҳзае гирад ҳуморат.

Гираам оғӯш ман санги мазорат,
Раевонат шод бодо, эй падарчон!

Ниёзӣ

Падари меҳрубони ман омӯзгор буд ва солҳои тӯлонӣ дар Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ кор кардаанд. Падарам Зарифзода Абдукарим 1-уми июли соли 1943 дар дехаи Диҳои ноҳияи Даշтиҷум (ҳоло Шамсиддин

Шоҳин) таваллуд шудаанд.

5-уми январи соли 2012 аз ҳама рӯзи саҳттарин барои оилаи мо буд, зеро падари дилсӯзномон ба таври абад аз миёни мо рафт. Гӯё тамоми шодиву сурурро аз хонадонамон рабуд.

Падарам физик, номзади илмҳои физика-математика (1980), дотсент (1981), Аълоҷии мактабҳои олии СССР (1986), Аълоҷии маорифи Тоҷикистон буданд. Ҳатмкарда Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В. И. Ленин (ҳоло ДМТ, 1966) ва аспирантураи Институти физикӣ-техникии ба номи А. Ф. Иоффеи шаҳри Ленинград (ҳоло Санкт-Петербург, 1973) буда, ҳамчун омӯзгор, муаллими қалони кафедраи физикии умумӣ (1973-1980), мудири кафедраи физикии назариявии Институти давлатии педагогии Қўлоб (ҳоло ДДК ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, 1980-2001) фаъолият кардаанд. Дар мавзӯи "Кинетикии вайроншавии ҷисмҳои кристалий дар вақти гузарши ба ҳолати ҷарӣ" (1980) рисолаи номзадӣ дифоъ намуда, муаллифи 16 дастуру мақолаи илмӣ ва илмӣ-методӣ буда, мақолаҳояш дар мачаллаҳои илмии шаҳрҳои Киев, Москва, Душанбе ба табърасidaанд.

Ҳамин буд, ки падарам моро хононданд ва маълумоти ойи гирифтем. Ҳоло дар Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ҳамчун омӯзгор кор карда истодаам ва насли наврасро таълиму тарбия намуда истодаам. Боиси фаҳр аст, ки ман ҳамчун давомдиҳандай касби падар кору фаъолият дорам. Қўшиш мекунам, ки беҳтарин хислатҳои падарро дар вуҷуди ҳуд тарбият намуда, ҳамчун омӯзгори аисл дарси намуниавӣ дидам, шогирдонро дар рӯҳияи инсонӣ-тӯстиву ватанпарастӣ тарбия намоям.

Дар ҳақиқат, падар барои фарзанд як ганчи бебаҳо аст. Падарам моҳи дураҳшон буд, ки бо нуру муҳаббаташ шабҳои тираи моро равшан месоҳт. Офтоб аз лабҳандӣ ӯ тулӯй мекард ва баҳор бо гулҳои рангинаш дар домони ў мешукуфт. Абр аз шавқи ў меборид ва дарё бо шавқи ў мавҷ мезад.

Дар воқеъ, агар андеша қунем, зиндагӣ аз падар оғоз мешавад, яъне сароғози садои гарму гиромии ў ва дунё аз бӯи муқаддаси ў атргон мегардад. Ҳок бар хеш меболад, ки пайдои муҳаббати туро ба дуриҳои дур мебарад.

Падарро Ҳудованд бозувони қавӣ ва дастоне ато кардааст, ки ба ҳеч қиммате наметавон онро иваз кард. Ҳақиқати зин-

дагии падар ишқ варзидан, дӯст доштан ва фидокорӣ намудан аст. Бузургии падар ба ҳаддест, ки ба хотири давом ёфтани ҳушбахтӣ дар ҷаҳон дафтари орзӯҳои ҳудро нотамом мегузорад ва дафтари дигаре ба номи фарзанд боз намуда, аз нав дар он ишқу умединкорад.

Падар, нафаси ту насимест, ки оромишро дар ҷониши замин ҷорӣ мекунад. Ҷеҳраи нуронии ту оинаи тамомнамоест, ки аз буду набуди мо, дастони ту таскинбахши мо дар лаҳзаҳои душвори зиндагист. Вуҷуди мубораки ту сарчашмаи комёбииҳои мост дар набарди рӯзгор. Падар, ту ҳама чизу ҳама касӣ. Ишқдар ту оғоз ёфт ва муҳаббат дар ту хотима мейёбад. Ту маҳзани шуҷоату садоқатӣ ва тамоми хубиҳоро дар номи поки ту хулоса метавон кард, ПАДАР.

ПАДАР - дар ташнайӣ дарё,

ПАДАР - дар тангиҳо дунё.

ПАДАР - дору ПАДАР - дармон,

ПАДАР - рӯшнагари дилҳо.

ПАДАР ҳам мушкилосон аст,

ПАДАР ҳам марҳами ҷон аст

Агар хурсанд қунад моро,

Ҳамон дам ҷеҳраҳандон аст.

ПАДАР бошад, набошад ғам

Набошад, мушкилот ҳар дам

ПАДАР нерӯи фарзанду

ПАДАР як олами бегам

ПАДАР раҳбони инсон аст

Чу шамъ то рӯз фурӯзон аст.

Дилафрӯзи тараннумҳо

ПАДАРҖОН аст, ПАДАРҖОН аст.

ҲОЛАТИ РАВОӢ ВА ФИЗИОЛОГИИ ХОНАНДАГОН ДАР РАВАНИДИ ТАҲСИЛ

оила метавонанд ба вазъи таълимгиранда таъсири мусбӣ ё манғии ҳудро расонанд. Аксар маврид ҳангоми супоридани имтиҳону санчиҳо ва дигар супориҳои аз тарафи омӯзгорон пешниҳодшуда дар хонандагон тарсу воҳима, асабоният пайдо мешавад, ки ин ба системаи иммунӣ асаб, кори дилурагҳо таъсири манғӣ расонида, сабаби пайдоиши ҳар гуна бемориҳо мегардад.

Аз ин сабаб, дар байнӣ ҳонандагон корҳои фаҳмандадиҳӣ бештар гардад, то аз ин ҳолатҳо онҳо раҳо ёбанд. Инчунин қӯшиш ба ҳарҷ бояд дод, ки толибилмон дар рафти ҷамбости ҷорӯро имтиҳонҳо ҳудро озод ҳис намоянд. Зеро вазъи рӯҳӣ ва ҷисмонии носолим кори таълимро душвор соҳта, боиси аз ҳуд накардан ё гайрирофо будани ҳонанда мегардад. Дар рафғои ин масъалаи нақши равоншиносон ва мутахassisони соҳаи тиб хело баланд аст.

Асабоният дар рафти омӯзиш вазъи нодурусти муносибат дар оила як садамаи бузург ба ҳар як насли наврас ба ҳисоб меравад. Бояд падару модар дар якҷояи бо муассисаҳои таълими робитаи қавӣ дошта, беаҳамияти зоҳир намоянд, зеро солҳои охир сафи ҷинонӣ ҷониткорӣ дар байнӣ ҷавонон зиёд шудааст, ки ин аз ҳароб будани ҳолати ҷисмонӣ ва рӯҳии аксари онҳо шаҳодат медиҳад.

Омили дигаре, ки боиси ҳаробашавии ҳолати рӯҳию ҷисмонии наврасон мегардад, ин истифодаи интернет ва шабакаҳои гуногуни иҷтимоӣ, бозиҳои компьютерӣ дар давоми рӯз шуда метаванад. Мутахassisон ба он ақидаанд, ки амалҳои дар боло зикрӯида сабаби қундзехӣ, хотироти паст, асабаният шуда метавонанд. Дар ин саамт назорат ба ҳонандагон дар ҳар мавзӯи амри зарурист.

Мо ҳангоми навиштани ин мақола аз якчанд адабиёти соҳавӣ истифода намуда, чунин хулосаҳо ба вуҷуд омад, ки ин ҳолатҳо боиси садамаҳои рӯҳиву ҷисмонӣ шуда метавонанд: дарҳои мушкил ва ноғаҳо, дур аз падару мадар (истикоматкаунандагони хобгоҳо), вазъи иқтисадӣ, ғавғо ва нооромӣ дар дарс, ноғаҳи миҳо дар муносибат байнӣ ҳамсинфон ва

устодон, тарс аз оянда, мушкилоти шахсӣ.

Баръакс омилҳои дигаре, ки боиси бартараф намудани нуқсҳои ҷисмонии равоӣ шуда метавонанд, инҳоянд: фолияти ҷисмонӣ, ҳӯроки серғизо, танағус дар кор ва омӯзиш, дастгири ва маслиҳати падару модар ва дӯстон, мувағақият дар кор ва омӯзиш.

Ағзалишоҳ РАҖАБОВ,
докторанти соли 1-уми факултети химия ва биология

ЭЪТИБОР НАДОРАД!

Билети донишҷӯ, ки соли 2019 Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба донишҷӯи соли 4-уми факултети иқтисод ва идора (таҳсили рӯзона) Ёраков Сайдшоҳ Ҷаъваршоевич додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

XXXX

Дафтарчай имтиҳонотие, ки соли 2020 Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдул

АБУАБДУЛЛОҲИ РҔДАҚӢ -ПОЯГУЗОРИ АДАБИЁТИ ФОРС-ТОЧИК

Нодира АШУРОВА,
номзади илми филология, дотсенти
кафедран адабиёти тоҷик

Дар ҷаҳони фарҳангӣ таъмаддун ҳар миллиату ҳалқиятро ба воситаи адабиёту фарҳангаш арзёбӣ ва қадр мекунанд. Башарият аз замонҳои қадим то ба имрӯз шоҳиди шукуғии таъмаддунҳову фарҳангҳои гуногун будааст, ки дар ин миён таъмаддуни пешрафтаи мардуми форсизабон соҳиби мақому манзали сазоворе мебошад. Асарҳои баландпояи ниёкона-мон, ки ифодагари идеалҳои олии инсоният мебошад, барои мо, ворисони сипос-гузор, моҳи ифтихор буда, дар айни замон ба зиммаи мо масъулияти бузурги қадршиносии ҳифзи ин сарвати бузурги маънавиго мегузорад.

Таҳаввулоти адабиёву фарҳангии замони Сомониён як адабиёти оламшумуле-ро бо сарварии устод Рӯдакӣ ба миён овард, ки фурӯғи ҷовидонии он то рӯзҳои мо нурпоши мекунад.

Одамушшаро Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ нахустин шоирест, ки мисли офтоб осмони назми форсӣ-тоҷикиро дурахшон кард, ҳамчун паямбаре падидар шуд, ки маъниҳои асили ватаниро дар миёнҳои ҳалқу миллатҳои форсизабон ривоҷ дод ва шоҳи қишвари маънавиёти нағис шуд. Рӯдакӣ буд, ки дар устувор гардонидани давлати Сомониён ҳиссагузор шуд.

Имрӯз дар ҳама қишварҳои рӯ ба пеш-рафт ба хотири баланд бардоштани оғоҳии чомеа аз бузургони илму адаб рӯзҳои шахсиятҳои барҷастаашонро ҷорӣ намуда, эҳтиром ва садоқати ҳудро нисбат ба таъриху фарҳангии миллаташон баён доштаанд.

Рӯзи Иқబол дар Покистон, рӯзи Навой дар Ўзбекистон, рӯзҳои Фирдавсӣ, Саъдиду Ҳофиз дар Эрон ва рӯзи Такур дар Ҳиндустон гувоҳи онанд, ки ин ҳалқу қи-шварҳо аз гузаштаи ҳудро эҳтиром намуда, пос доштани номи адабиону олимони но-ми хешро вазифаи муқаддас ҳисобидаанд.

Боиси ифтихору сарфарозист, ки сарвари ояндабину дурандеши мо, Пешвои миллат мұхтарар Әмомалӣ Раҳмон ҳамеша ба одобу фарҳанг ҳамчун зарурати мұхимми зиндагии инсонӣ таваҷҷӯҳи хоса дошта, дар ин арса мардумони фарҳанг-парвару адабдӯсти қишварро ҳамаҷониба дастирӣ менамояд. Рӯзи Рӯдакӣ эълон шудани рӯзи 22-юми сентябр бозғӯи он аст, ки Президенти Тоҷикистон мұхтарар Әмомалӣ Раҳмон ба фарҳангю таърихи ҳалқи тоҷик эҳтироми хоса дошта, мардуми моро ба гиромидошти осори Одамушшаро Рӯдакӣ, дастури зиндагии ҳуд до-нистани панду андарзҳои ин нобигаи даҳр дъяват менамояд.

Рӯдакӣ баъд аз истилии араб аввалин шоҳи бузурги тоҷикнавис аст, ки комё-биҳои назми асри VII-IX-ро ба пояи баланд бардошта, асоси шеъри нави форсӣ-тоҷикиро гузашта, анъанаи хуби онро барқарор кардааст. Ин мавқеи ўро шарқшиноси барҷастаи Франсия-Дармстетер чунин муайян кардааст: "Дар ба-робари Сомониён назм ба таҳт баромад ва як ном бар болои тамоми давра ҳукмронӣ мекунад, ки ин номи Рӯдакӣ аст, ки назми форсӣ вайро ҳамчун Гомери хоси ҳуд дар гаҳворааш ҷой мединад".

Ба шарофати ин устоди сухан дар дилу шуури мардумон эҳсосоти начибу ноди-

ри миллатдӯстӣ, ватандорӣ, гуманизми фаъол шӯълаафшон шуд. Рӯдакӣ буд, ки дар устувор гардидани давлати Сомониён ҳиссагузор шуд.

Рӯдакӣ шеърро ба минбари баланд баровард, онро мардумӣ, ватанӣ умуми-инсонӣ намуд. Вай дар ин тобиш ҷил-ваҳои нав падид овард. Рӯдакӣ шеърро ба мазмунҳои табии, иҷтимоӣ ва сиёсӣ созгор кард. Шеърҳои ў дар Аҷamu Араб назир надошт.

Абулғази Балъамӣ, ки аз мурраби-ен Rӯdakӣ буд, дар ин бора гуфтааст. "Дар Аҷamu Араб мисли Rӯdakӣ шоире нест". Шоири тавоно дар дарбор адабони зиёдера сарварӣ мекард. Муродӣ, Фаролоӣ, Шаҳиди Балҳӣ аз шогирдони ҳаммаслаки ў буданд.

Муҳаммад Авғонии Бухорӣ Rӯdakiro "Соҳибқирони шоирӣ" ҳонда, ҷунин мегӯяд:

**Кон кас, ки шеър донад,
донад, ки дар ҷаҳон,
Соҳибқирони шоирӣ
устод Rӯdakist.**

Rӯdakiro ифтихори шоирони ҷаҳон, Соҳибқирони шоирӣ ва Одамушшаро ҳондаанд. Ҳамаи ин сифатҳои олитарини шоирӣ мебошанд, ки бар пояи онҳо Rӯdakiro метавон шоири бузург ҳонд. Вай на танҳо пешвои адабони дарбор буд, ки ҳоло ҳам номи беш аз ҳафтод нафари онҳо маълум аст, балки дар байнҳои ҳалқ ва доираи гурӯҳҳои равшанари аҳли шаҳр низ шӯҳрати тамом дошт.

Устод Rӯdakӣ дар тӯли зиндагии ҳеш мероси бузурги адабӣ боқӣ гузашта, яке аз шоирони пуркору босамартарини замони ҳуд дониста шудааст. Баршумурдагони осори ў ҳаҷму андозаи онро ҳеле зиёд нишон додаанд. Лекин осори Rӯdakӣ дар на-тиҷаи нест кардану сӯхтanhои паёпай нобуд шуда, аз он миқдори ҳеле кам, ба қавле "Хӯшае аз хирман" боқӣ мондааст. Вале бузургӣ, қудрати оғаридгории шоири тавононро аз он миқдори ҳеле ками то рӯзгорони мо расида ҳам пай бурдан мумкин аст.

Ин устоди сухан навъҳои адабиро ба ҳадди такомул расонид: қасида, ғазал, қитъа, рӯбӣ, марсия ва гайра аввалин бор дар эҷодиёти Rӯdakӣ ба назар мепрасанд. Ў барҳақ асосгузори воқеии адабиёти форс-тоҷик мебошад.

Суҳансарои Панҷрӯд дар таърихи ҳалқи тоҷик яке аз нахустин устодони сухан аст, ки таҷрибаҳо, муваффақиятҳои гузаштагони ҳудро дар соҳаи адабиёт ҷамъбаст намуда, адабиёти ҳалқи ҳудро аз ҷиҳати мазмун, гоя ва шакл ба низом даровард ва роҳи баъдинаи онро муайян намуда. Ў ба тоҷикӣ ҷунон шеърҳои оғарид, ки суҳансанҷони араб низ фасоҳат ва балогаташонро Ҷӯтироф кардан.

Дар ҳақиқат, устод Rӯdakӣ маъниҳои бузургро дар шаклҳои осону сода ҷой мепридаад. Ба қавли шоир, "лафз ҳама ҳубу ҳам ба маъни осон".

Ба шеъри волояш шоир ҳуд баҳои сазовор додааст. Бо таъбири шоир, ў аз санги ҳора байти парниён, яъне шеъри нағис месозад:

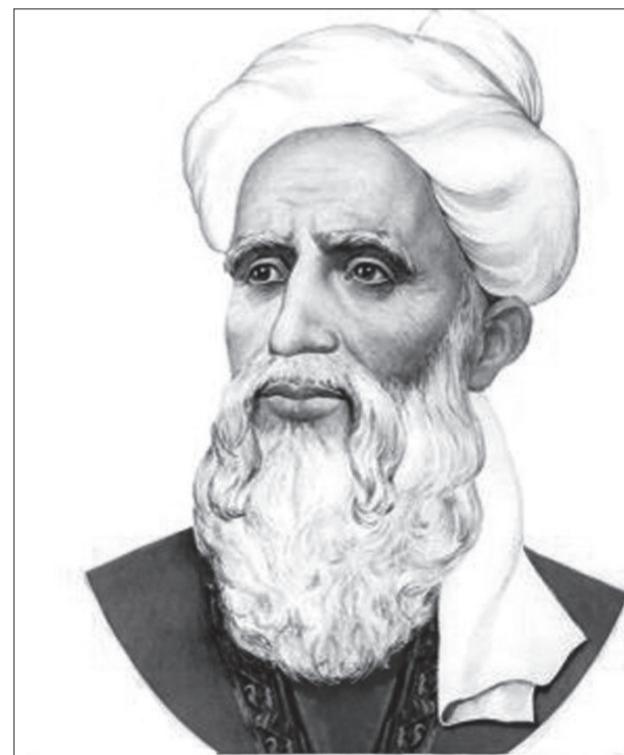
**Гар шоирон наванд,
манам навгувора,
Як байти парниён кунам
аз санги ҳора!**

Дар миёни осори то ба рӯзгори мо расидаи устод Rӯdakӣ метавон гуфт қасидаи "Бӯйи ҷӯйи Мӯлиён ояд ҳаме" хеле машҳур буда, мавзӯи ёдкардҳо дар таҳқиқаҳо ва таҳқиқоти rӯdakiшиносону адабиётпарварони ҷаҳон гаштааст. Аммо як идда аз адабиётпажӯҳон, аз ҷумла донишмандони пуркору нозуқбини Эрон, Муҳаммадами Риҷӣ бар пояи дарёфтҳои шарқшиноси овозаманд Бартолд ва олими намоён Фурӯzonfār, на-

тиҷагирӣ кардааст, ки ҳама дар қасидаи машҳур, аз таркиби "Бӯйи ҷӯйи Мӯлиён" гумон кардаанд, ки манзури Rӯdakӣ насиими пуртароватест, ки аз наҳри Мӯлиён ба самти Ҳирот варзида, ёри мөхрубонро ба ёд меоварад, аммо дар асл он байт ба гунаи зерин бояд омада бошад:

**Боди ҷӯйи Мӯлиён ояд ҳаме,
Бӯйи ёри мөхрубон ояд ҳаме.**

Зоро номи "мӯлиён" на исми ҷӯй, балки номи ӯй ва маҳалле дар Бухоро будааст, ки дар "Таърихи Бухоро"-и Наршакӣ ва як идда асарҳои дигари гузаштагон дарҷ гардидааст. Ҳамчунон, дар таҳқиқоте зери ӯнвони "Мирсад-ул-ибод" (саҳ. 696), "Ҳабиб-ус-сияр" ба тасбит расидааст, ки маҳаллави замини қишиш буд, "дар ҳориҷи ҳисори Бухоро ва Исмоили Сомонӣ, ки ҳамеша нигарони ҳоли бандагони ҳуд буд, онро ҳарид ва дар иҳтиёри МАВОЛИЁН, яъне гуломони озодкардаи ҳуд ниҳод, то "Ҷӯйи Маволиён" ном шуд ва оммаи мар-

дум "Ҷӯйи Мӯлиён" гӯянд. Исмоили Сомонӣ дар он ҷо кое барои ҳуд соҳт. Ва баъдҳо ба тадриҷ ҷонишинош ҳам коҳҳои созтанд ва ҳушбуҳаватарин ва ашрофитарин бахши Бухоро буд. Ва баъдҳо пас аз инқизози Сомониён аз миён рафт. Чунон ки академик Бартолд навишидааст, ки инак рустое дар дукилометрии Бухории кунунӣ ба номи "Ҷӯйи Мӯлиён" аст. Устод Риҷӣ аз пажӯҳишҳои пешинии натиҷагарии мӯшикофона мекунад, ки "тасъири шагарфи шеър дар ин ҷо буд, ки ҳоҳи амир ва ҳонаҳои атроғиёни ў ҳама дар маҳаллаи Ҷӯйи Мӯлиён буд ва шоир бо ин ҳунармандӣ ва нуктасанҷии ҳунармандона ҳамагонро ба ёди ҳонаву зиндагӣ ва зану фарзанд ва ҳешу пайванд андохта ва ҳама дарди дили ҳудро аз забони шоир шуниданд ва ҳаваси ёру диёр кардаанд. Ва дар асрҳои бâъd он мавзӯе бо оташзанҳо аз байн меравад, мағҳуми маҳалла ба маъни ниҳар, ё ҷӯй мерасад ва коти-бон ба ҷойи "бод" бӯйро ба қанори он мешинонанд, ки дар ҳақиқат аз мантиқ дур аст, зоро ҷӯй бӯйе надорад ва нағмаи ҳар-ғҳо дар қалимаи нахустини мисраи аввал, ба сони "Боди" ва қалимаи нахустини мисраи дувум ба сони "Ҷӯй" шевотар мөояд."

Дар поёни ин сухбати гузаро гуфтаниам, ки осори устод Rӯdakӣ ҳанӯз ба таври шоиста омӯхта нашудааст ва бо гузашти 1100 сол адабпажӯҳони ҷаҳон, аз ҷумла донишмандони шоири тоҷик Алӣ Муҳаммади Ҳурросонӣ дар солҳои аҳири таҳқиқоти ҳеш беш аз 25 рӯбоиёти ба устод Rӯdakӣ таалуқдӯштаро пайдо кардааст ва ин гувоҳи он аст, ки донишмандон ва дӯстдорони шеъри Rӯdakӣ бояд ҳамеша дар ҷустуҷӯҳо баҳри дарёфтӣ гавҳарҳои ноёб аз ганҷинai осори Одамушшаро бошанд.

ДУРДОНАҲОИ БУЗУРГОН

Шунавед - фаромӯш мекунед, бинед - ба хотир мегиред, амал кунед - мефаҳмед.

Конфутсий XXXX

Ангуштони панҷаатонро мушт карда нағардед, балки панҷаро кушода нигоҳ доред, зоро ҳар ҷизе, ки дар кафи даст ҷои мегирад, моли шумо мешавад. Дар ҳамин маврид панҷаҳятон бояд қалон кшода бошанд, то ин ки он қисме, ки аз байнҳи ангуштонатон мерезад, ба волидон, қисме ба ҳешу ақрабо, қисме ба мӯҳтоҷон расад. Ҳар ҷизе дар кафи дастатон биқимонда моли ҳақиқи шумо аст. Ҳамон ҷизи биқимонда шуморо сарватманд мегардонад. Зоро дарё ба тамоми ҷонзоди сари роҳаш ҳаётбахшанд аст.

М. С. Норбеков

XXXX

Барои тамоми ҳаёт, даври муайянни он, вақти муайян ва солу моҳ, ҳафта, солату дақиқа мақсад душта бош ва мақсади муқаррариро қурбони мақсади олий намо.

А. Толстой

XXXX

Танбал шахсе нест, ки кор намекунад, балки шахсе аст, ки нисбат ба имконияташ камтар кор мекунад.

Суқрот

XXXX

Бо нобоварии ҳуд фиреби бегонаро рӯйпӯш мекунем.

Ф. Ларошфуко

XXXX

Ҳузуру ҳаловат - саодати бехирадон, саодат - ҳузуру ҳаловати хирадмандон аст.

Буғлер

XXXX

Дасти баҳшоянда ҳолӣ намемонад.

Инҷил (китоб)

XXXX

Душвориҳо боиси тавлиди қобилияти инсон мегарданد, то ин ки ў онҳоро паси сар намояд.

У. Филипп

XXXX

Эҳтиром ва ҳамдигарфаҳмии ду мард барои ҳаллу фасл намудани масъалаҳо ҳалнашавандана имконият медиҳад.

Арасту

XXXX

Зӯри мушт дар панҷ ангушт аст.

Ҳикмати ҳалқӣ

XXXX

Ҳеч қас наметавонад, он одамеро, ки бо мақсади ба ҳадафи зиндагии расидан метавонад ҳаётшашро зери хатар гузорад, боз дорад.

Арнолд Шветс

XXXX

Агар ба қӯча сарбастаи зиндагӣ аф-тода роҳгум задед, ба сари қӯча бозпас гардед.

Буддо

ПЕШВОИ МИЛЛАТ - ФАМХОРИ НАСЛИ ҶАВОН БАРОИ ИМРӯЗУ ФАРДОИ ДУРАҲШОН

Сайдисо Ваҳбова, донишҷӯи курси 2-юми факултети таърих ва ҳуқуқ, МДТ "Донишгоҳи давлатии Ҳуҷанд ба номи академик Бобоҷон Гафуров", аъзои маҷфили "Пайравони Пешвои миллат"

Шамсиҷдин Сайдов, донишҷӯи курси 3-юми факултети биология ва химияи МДТ "Донишгоҳи давлатии Ҳуҷанд ба номи академик Бобоҷон Гафуров", аъзои маҷфили "Пайравони Пешвои миллат"

Ҳар як шаҳс дар айни ҷавонӣ ҳудро ба мисли паранде дар парвози баланди зиндагӣ ҳаёл карда, ҳамеша дар ҷустуҷӯ ва дар тақопӯ мебошад. Ҳаёти давраи ҷавонӣ ниҳоят давраи ҳассос, ширин ва ҳалқунандаи давоми зиндагист. Маҳз дар синни ҷавонӣ инсон оянда дурӯз наздики ҳудро муайян месозад. Ҳар як амале, ки имрӯз дар овони ҷавонӣ иҷро мешавад, натиҷа ва самараи ҳудро дар оянда бора боҳад өвард.

Аз ин лиҳоз, дар ин айём тарбияи насли ҷавон дар рӯҳияни ватандустӣ, инсондустӣ ва эҳтироми фарҳангӣ таъмаддуни миллӣ ниҳоят манғиатбахш мебошад, ки ин яке аз ҳадафҳои асосии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Тавре Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтаррам Эмомали Раҳмон дар яке аз суханрониҳои ҳудро таъқид кардаанд: "Шумо - ҷавонон умеду орзу м, татбиқунандагони нақшаваи ниятиҳои неки насли қалонсол ва ормонҳои ҳазорсолаи миллати қадимаи тоҷик мебошад ва вазифадоред, ки ин масъулияти бузурго содиқонаву сарбаландона иҷро намоед. Зоро ояндаи Тоҷикистон шумо ҳастед ва тараққиёти минбаъдан кишвари маҳбуба-мон, ки асосҳои мустаҳкамон он имрӯзҳо гузашта мешаванд ва таҳқими мақоми он

нологияҳои мусоир ва дигар шароитҳои мусоир таълимӣ гувоҳӣ аз ҷониби Пешвои миллат дастгири ёфтани дар рушд кардани нерӯи зеҳниву фикрии ҷавонон ба шумор мераવад. Натиҷаи ин ҳама дастгириҳо ва ободкориҳо буд, ки олимони тоҷик дар арсаи байнамилалӣ бо ҷоиза-ву диплом ва дигар мукофотҳо қадрдорӣ гашта истодаанд.

Таъсису фаъолияти Ташкилоти ҷамъиятии "Пайравони Пешвои миллат" ва намояндагиҳои он, яъне маҷфилиҳои "Пайравони Пешвои миллат" дар сатҳи вилояту шаҳру ноҳияҳо ва муасисаҳои таълимӣ имкон дод, ки ҷавонон ҳамчун пайравони асили Пешвои миллат, зери шиори "Тоҷикистон ба ҷашн" муттаҳид гарданд, аз корнома ва қаҳрамониҳои сарвари давлат, ҳамчун на-муни олии ҷавонмардӣ, мактаби созандагиву ватандориро омӯзанд ва меҳани ҳудро дӯст дошта, онро ҳифз намоянда.

Омӯзиш ва тарғиби осори пургованати Пешвои миллат: "Чеҳраҳои мондагор", "Уфуқҳои истиқлол", "Забони миллат-ҳастии миллат", роҳандозӣ гардидани аксияҳо таҳти унвонҳои "Дунёни бе терро-ризм", "Замин - хонаи м", "Рӯзгорон", "Созандагони Ватан", "Ободкорӣ мароми мост" ва даҳҳои дигар ҷорабаниҳои маърифативу фарҳангӣ, ҷаршии ва имтиюзӣ эҷодӣ аз татбиқи босамари сиёсати давлатии ҷавонон ба ҳисоб меравад.

Ҳамаи андешаву қӯшиш ва амали ҳудро ҷиҳати таъмини волоияти қонун, болоравии эҳсоси ҳудшиносию ҳудо-гоҳӣ, ифтихори миллӣ, ватандустиву ватанпарастӣ, таҳқими ваҳдат, ҳифзу гиромидошти дастовардҳои Истиқлоли давлатӣ, таърих ва фарҳангии қуҳани аҷодӣ

равона соҳтан омили муҳимми расидан ба ҳадафҳои созандана ва муваффақият мебошад. Дар ин росто, омӯзиш ва тарғиби осори пурарзиш, суханрониҳо, рӯзгори ибратпазир ва хизматҳои содиқонаву тақдирсози Пешвои миллат роҳи ояндаи моро боз ҳам мунаввар месозад.

Бо дастгирии бевоситаи Пешвои муаззами миллат ҷавонони мамлакат дар муассисаҳои таълимии ҳориҷа низ таҳсил намуда, сафи онҳо сол аз сол меафзояд. Дар баробари ба таҳсил фаро гирифта шудан, донишҷӯёни дар ҳориҷа кишвар таҳсилдошта бо стипендиya дастгири мейбанд. Ин нуқта дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтаррам Эмомали Раҳмон хеле возеху равшан зикр гардид.

Тавре Сарвари давлат зикр намуданд: "Дар замони соҳибистиклопӣ шуморон ҷавонони боистеъдоде, ки барои таҳсил ба ҳориҷа кишвар фиристода мешаванд, сол ба сол афзоиш ёфта, дар соли таҳсил 2021 ба беш аз 42 ҳазор нафар дар 25 давлати ҳориҷ расidaast.

Ҳар сол беш аз 5 ҳазор нафар ҷавонони боистeъdode мо барои таҳsил ба макtabhohi olli ҳorij kishvar firistoda mешавand."

Соҳаи ҷаршии низ имрӯз дар ҷумҳурий ҳеле рушд ёftast. Дар ин саҳни низ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иқdomoti наҷibe pesh girifta, dar tamomni gushavu kanori diёri azizamoni toloru mайдonҳoи ҷarshihi va dighar sharoiti musoидro barozi rушd va ommavigardonии ҷarshihi farnoxon ӯzurganoni ӯzurganoni hizmat namuda, barozi oyanدا некi kishvaronamro boz ҳam munawvar mesozad.

Мо - ҷавонон ваъда медиҳем, ки ба қадри суботи комили кишvar merasem va chun pайравonи асили Пешвои muazzamiyati millati mon ba xalq va Toҷikiстони aziz sadiqona, sofdilona va pokvichdonona hizmat namuda, barozi oyanda некi kishvaronamro boz ҳam obodu zebu va давлати соҳибистиклопӣ мешрафtavu muqtadir gardonem".

рай иншооти ҷаршии 9 баробар зиёд гардидаast.

Агар то соли 1991 дар мамлакат ҳамагӣ қарib ҳазор иншооти ҷаршии фаъолият дошта бошад, пас солҳои охир шуморони онҳо ба беш аз 10 ҳазор расонид шуд.

Тавре Пешвои миллат дар Паёми навбати ба Парлумони кишвар зикр доштанд: "Тайи солҳои 2011-2020-ум дар кишвар қарib 3000 иншооти ҷаршии соҳa шудаast".

Аз шуморони умумии иншооти ба iftihori 30-solagии Iстиқloli давлатӣ соҳa шуда 23 foizashava иншооти соҳa ҷarshihi tashkil medihad, kи ин natiqai tavacchuh va famxoriy давлату Ҳукумат, pesh az ham, ba navrasonu ҷavonon mебошад.

Ҳамин буд, ки имрӯz ҷarshihi tashkil medihad, kи ин natiqai tavacchuh va famxoriy давлату Ҳукумат, pesh az ham, ba navrasonu ҷavonon mебошад.

Ҳамин буд, ки имрӯz ҷarshihi tashkil medihad, kи ин natiqai tavacchuh va famxoriy давлату Ҳукумат, pesh az ham, ba navrasonu ҷavonon mебошад.

Ҳамаи андешаву қӯшиш ва амали ҳудро ҷiҳatи tаъminи vолоияti қonun, болoravii eҳsosi ҳudshinosiу ҳudogoҳi, iftihoriy millli, vatan-dustivu vatanparasti, taҳkimi vahdat, ҳifzu gironidosthi dastovardhohi Iстиқloli давлатӣ, таъrihi va farhangi қuҳani aҷodӣ равона соҳtan oмили muҳimmi расидan ба ҳadafҳoи созanda va muvaффaқiati mehrafzor.

Ҳамаи андешаву қӯшиш ва амали ҳудро ҷiҳatи tаъminи vолоияti қonun, болoravii eҳsosi ҳudshinosiу ҳudogoҳi, iftihoriy millli, Peshvoi millat, Presidenti Ҷumҳuриi Toҷikiстон muҳtaram Emomali Rahmon dar jeke az suhanroniҳoи ӯzurganoni ӯzurganoni guftanad: "Ba хотири ҳifzi in neъmati bebaҳoi taъrihi, jaъne Iстиқloli, ki shart-i ҳastivu bakozi millat va kafigili fardoi duraҳshoni on meboшad, hamchunin barozi taҳkimi dastovardhohi on, az chumla sulhu slobot, vahdati milli va boz ҳam beҳtar namudani satxu sihati zindagiani haқi azizamoni ҳar jaki mo vazifadorem, ki minbaъd niz tamomni donishu tačribi va saъyo kӯshishi ҳudro ba in roҳi pursharaf safarbar sozem va bo zaҳmati sadiqona ҳud. Vatanamronro boz ҳam obodu zebu va давлатi soҳiбistixiēramonro peshrafatavu muqtadir gardonem".

Абдуллоева МАҲИНА,
донишҷӯи соли 1-уми факултети
иқtisod va idora

ИСТИҚЛОЛ- НЕҲМАТИ БЕБАҲО

Истиқлол волотарин ва пурарзиштарин дастоварди давлати миллати тоҷдори тоҷик аст, ки 31- сол, мӯқаддам ҳамчун мӯҳимтарин воқеаи таърихӣ дар сарнавишти миллат ба вучуд омад. Ин неъмати бузург ба мардуми тоҷик ва кулли тоҷикистониён нуру зиё, меҳру вафо, ободиу озодӣ, ҳамфиро ҳамзистӣ ва осоиштагӣ өвард.

Дар паҳнон замон миллати мазиб шебу фарози таърихӣ ва озмоишҳои саҳту сангин гузашта, дастовардҳои асили фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст.

Даврони истиқlолit барои мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебу фарҳанѓӣ, ҳувияти миллӣ, забони модарӣ, илму адабиёт оламигришро нигоҳ доштааст. Ба ҳамагон маълум аст, ки ниёғони мазиб шебu фарҳanѓi, ҳuvияti millli, zaboni modarri, ilmu adabiöt olamigrişro nigoҳ doştaast. Ba hamagon maъlum ast, ki niёғoni mazib shebu farhānġī, ҳuviyati millli, zaboni modarri, ilmu adabiöt olamigrişro nigoҳ doştaast. Ba hamagon maъlum ast, ki niёғoni mazib shebu farhānġī, ҳuviyati millli, zaboni modarri, ilmu adabiöt olamigrişro nigoҳ doştaast. Ba hamagon maъlum ast, ki niёғoni mazib shebu farhānġī, ҳuviyati millli, zaboni modarri, ilmu adabiöt olamigrişro nigoҳ doştaast.

ватандорӣ, давлатсозиу давлатдории мустақил, кору пайкориҳои пайғirona созандо, азму талошҳои фидокорона дар роҳи расидан ба ҳадафҳои сиёсӣ, иқtisodӣ ва фарҳанѓӣ буда, меъरҳои чomeai шаҳrvndiro taҳkum bakhshid va baxtu saodati voқeini millatpo tāymin namudan.

Тамоми сокинони кишвар имрӯz iftihori dorand, kи 31 - sol қabл az in naхustin xiшtxoi poidevori Iстиқloli peshrafli voқeи va давлатдории millili ҳudro niҳoda ба шaroфati on soҳibi ramzҳoи давлатi Parcham, Niшon va Surudӣ milli garidid.

Zikr boyad kar, kи dar davroni Iстиқloli давлатi ҷavonni toҷikon dar ҷiҳat tаъmini volei ҳudshinozi ҳudogoҳi, iftihoriy millli, Peshvoi millat, Presidenti Ҷumҳuриi Toҷikiстон muҳtaram Emomali Rahmon dar jeke az suhanroniҳoи ӯzurganoni ӯzurganoni guftanad: "Ba хотири ҳifzi in neъmati bebaҳoi taъrihi, jaъne Iстиқloli, ki shart-i ҳastivu bakozi millat va kafigili fardoi duraҳshoni on meboшad, hamchunin barozi taҳkimi dastovardhohi on, az chumla sulhu slobot, vahdati milli va boz ҳam beҳtar namudani satxu sihati zindagiani haқi azizamoni ҳar jaki mo vazifadorem, ki minbaъd niz tamomni donishu tačribi va saъyo kӯshishi ҳudro ba in roҳi pursharaf safarbar sozem va bo zaҳmati sadiqona ҳud. Vatanamronro boz ҳam obodu zebu va давлатi soҳiбistixiēramonro peshrafatavu muqtadir gardonem".

Ҳамаи андешаву қӯшиш ва амали ҳудро ҷiҳat tаъmini volei ҳudshinozi ҳudogoҳi, iftihoriy millli, Peshvoi millat, Presidenti Ҷumҳuриi Toҷikiстон muҳtaram Emomali Rahmon dar jeke az suhanroniҳoи ӯzurganoni ӯzurganoni guftanad: "Ba хотири ҳifzi in neъmati bebaҳoi taъrihi, jaъne Iстиқloli, ki shart-i ҳastivu bakozi millat va kafigili fardoi duraҳshoni on meboشad, hamchunin barozi taҳkimi dastovardhohi on, az chumla sulhu slobot, vahdati milli va boz ҳam beҳtar namudani satxu sihati zindagiani haқi azizamoni ҳar jaki mo vazifadorem, ki minbaъd niz tamomni donishu tačribi va saъyo kӯshishi ҳudro ba in roҳi pursharaf safarbar sozem va bo zaҳmati sadiqona ҳud. Vatanamronro boz ҳam obodu zebu va давлатi soҳiбistixiēramonro peshrafatavu muqtadir gardonem".

Муҳаббат ҚУВАТОВА,
номзади илмҳои филологияй,
мудири кафедраи умумидонишгоҳии
забони тоҷикӣ

Истиқполи давлатӣ, бунёди поҳояи давлати миллӣ, озодона муйян намудани роҳи давлатдорӣ ва дурнамои рушди кишвар кори бисёр душвор ва пуритихор мебошад. Ҳадафи асосии талоши ҳар ҳалқу милллат барои озодӣ ва соҳибистиқполӣ - ин таъсиси давлати миллӣ ва идораи мустақилонаи давлатдорӣ ба ҳисоб меравад. Зоро маҳз бо роҳи Истиқполи давлатӣ метавон арзишҳои миллро эҷӯ кунем.

Чуноне ки дар ин бора Асосгузори сулҳу вахдати миллӣ, Пешвои милллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомали Раҳмон мефармояд: "Мо бо ифтихор аз ҳуввияти миллии худ, яъне тоҷикият, таърихи беш аз 6000-солаи ҳалқамон, забони ширину шоиронаи тоҷикӣ, фарҳангу таъмаддуни аслии бостонӣ мероси оламшумули ҷовидонаи гузаштагонамон ва арзишҳои миллионам онҳоро ҳифз мекунем, эҳтиром мегузорем ва ба наслҳои оянда дар шакли боз ҳам пешрафта ва рушду тақвиятёфта ба мерос мегузорем."

Агар ба ин меъёри таъриҳи эътиимод дошта бошем, ки коҳии фарҳангӣ ҳар милллат бар се поя-забону дин ва ҳофизаи таъриҳи устувор мебошад, пас, ҳамин үнсурни аввалий, яъне забон моро дар ду тули таъриҳи чун яъне ҷомеаи бостониву иттиҳоди қавми таъмаддунсоз побарҷо нигоҳ доштааст. Маҳз забон аст, ки милллат вучӯд дорад ва ҳастии забон гувоҳи ҳастии ҳар қавм мебошад. Дар ин ҳусус таъриҳи мисолҳои фаровон дорад.

Хушбахтона, ҳалқи шарафманди тоҷик ҷашни бошукуҳ - 31-солагии Истиқполи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо рӯйхаландӣ истиқбол намуд. Дар тӯли ҷоряи аср, ки дар назди таъриҳи муддати ҳеле қӯтоҳ аст, Тоҷикистон ба комёбииҳои намоёни сиёсии иқтисодӣ ва иҷтимоию фарҳангӣ ноилашт, ки ҷамъбаст ва ҳулоасабарорӣ аз онҳо дар таҳқими дастовардҳо ва иқдоми навбатии рушди ҷомеа ҳеле муҳими аст. Дастоварди беназир дар соҳаи забони давлатӣ низ ба даст омад: дар Тоҷикистон сиёсати забон ташаккул ёфта, аз пай таҷрибаи пурарзиш овард.

Таҷрибаи таъриҳии расидан ба сиёсати устувори забон заминаи иҷтимоӣ дорад:

- масъалаи забон ҳамеша ба сиёсати давлатдорӣ дар робита қарор дошт, барои пешбуруди сиёсати забон силсилаи қонуну қарорҳо, тадбирҳо андешаиди шуданд, кумита ва комиссияҳои кориҷу назоратӣ ташкил карда шуданд;

- қазиияи забон дар кори давлатдорӣ ҷузъи ҷудонопазири фаъолияти Президенти кишвар, Пешвои милллат Эмомали Раҳмон қарор гирифт;

- асари бунёдии Сарвари давлат "Забони милллат - ҳастии милллат" тадқиқоти марҳалавие гардид, ки ба бисёр муаммоҳои баҳснок ва ҳалталаби амалкарди забони тоҷикӣ ва таърихи таҳаввули он рӯшанӣ андохт. Ин омилҳо буданд, ки дар Тоҷикистон падидаи нодири сиёсии фарҳангӣ ва илмӣ-сиёсати забон комилан ташаккул ёфт.

Забон дар ҳамаи давру замонҳо як руҳни давлатдорӣ буд. Аз рӯйи баҳои сарварони давлат ба забон ҳадафҳои сиёсии давлатдорӣ муйян мегардид. Нуқтаи назари сарвар ва ходимони ба-

ИСТИҚЛОЛ ВА РУШДИ ЗАБОНИ ТО҆ЦИКӢ

ландпояи давлатӣ ба мақоми забон дар ҷамъият, тадбирҳои давлат оид ба амали забонҳо ва роҳу усулҳои иҷрои онҳо сиёсати забонро дар мамлакат фароҳам мөорад.

Роҳи расидан ба сиёсати устувори забон дар кишвари мо нотакрор аст. Ҳоҳем, ки аз ин дастоварди нодир манғиатҳо бардошта бошем, аз ҷониби дигар, онро чун падидаи арзишманд ба ҳалқияти ва миллатҳои кишварҳои истиқлолҳо манзур намоем, роҳи тайкардаи Тоҷикистонро таҳқiq бояд кард.

Заминаҳои бунёдии роҳи ташаккули сиёсати забон - боло гирифтани ифтихори миллӣ, бархӯрди андешаҳои зиёдии пешқадам, коркарди тадбирҳои стратегии давлатӣ, ташкили силсилаи ҷорабиниҳои давлат оид ба таҳқими поҳояи иҷтимоӣ ва рушди забон, ҳамчунин роҳу василаҳои гуногуни ба амал баровардани ин тадбирҳо мебошад.

Дар Тоҷикистон ташабbusкори ин раванди сиёсюи фарҳангӣ Президенти кишвар Эмомали Раҳмон мебошад. Моҳияти ва муҳимтарин масъалаҳои сиёсати забон дар гузориш ва баромадҳои Пешвои милллат иброз гаштаанд. Далели барҷастаи ин гуфтаҳои асарҳои "Тоҷикон дар оинаи таъриҳ" (1996), "Az Oриён то Сомониён" (1999), "Oриён" (2007), "Забони миллат-ҳастии милллат" (иборат аз ду китоб: китоби 1, 2016, китоби 2, 2020), ва "Чеҳарҳои мондагор" (2016) мебошанд, ки нақши Пешвои милллат муҳтарам Эмомали Раҳмонро дар бедорӣ, ҳудшиносиву ҳудоғоҳӣ ва дифои арзишҳои миллӣ бозгӯ мекунад.

Ҳидматҳои бузурги Президенти кишвар Эмомали Раҳмон дар замони ҷаҳонгорӣ дар назди ҳалқи тоҷик рисолати нави таъриҳии Пешвои милллатро ба вучӯд овард, ки он ҳамчун категорияи нави таърихи ҳуқуқӣ дар илми сиёсатшиносӣ ва фанҳои ҷамъиятиносӣ боби тоза боз менамояд.

Андешаҳои Сарвари давлат аз амалияни зиндагиву фаъолияти ҳалқи тоҷик бармеояд, ки ин падидаи серҷабҳаро дар таърихи забон бояд аз дастовардҳои пурарзиши илми забоншиносии иҷтимоӣ шуморид. Алҳол метавон гуфт, ки дар Тоҷикистон ба туфайли ташабbus ва қӯшишҳои пайғоронаи Асосгузори сулҳу вахдати миллӣ, Пешвои милллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомали Раҳмон дар як муддати қӯтоҳи таъриҳ дар фаҳмиши моҳияти ва корбурди забони миллӣ нуқтаи назар ва таҷрибаи ғаноманди амали ба даст омад, ки аз он, дар маҷмӯъ, сиёсати забон пайдо мегардад. Таҷriбаи Ҷумҳурии Тоҷикистон собит кард, ки сиёсати забон аз якчанд масъалаи ба ҳам марбут фароҳам моеяд:

1. Нуқтаи назари давлатӣ ба мақоми забон дар ҷамъият. Ҷумҳурии Тоҷикистон забони тоҷикро забони ягонайи давлатии худ Ҷълон дошт. Дар Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст: "Забони давлатии Тоҷикистон забони тоҷикӣ аст".

Дар воқеъ, ҷаро забони тоҷикӣ ба мақоми давлатӣ бардошта шуд? Он дар қисмати ҳалқи тоҷик чи нақши муборизизе дорад? Ҷанд масъалаи муҳими ҷавоҷи ин суолро номар мекунем:

- забон ва таърихи ҳалқ бо ҳам алоқаи ногусастани доранд, баҳусус таърихи қадимai ҳалқи мо аз рӯйи даделҳои забонӣ маънидид шудаанд;

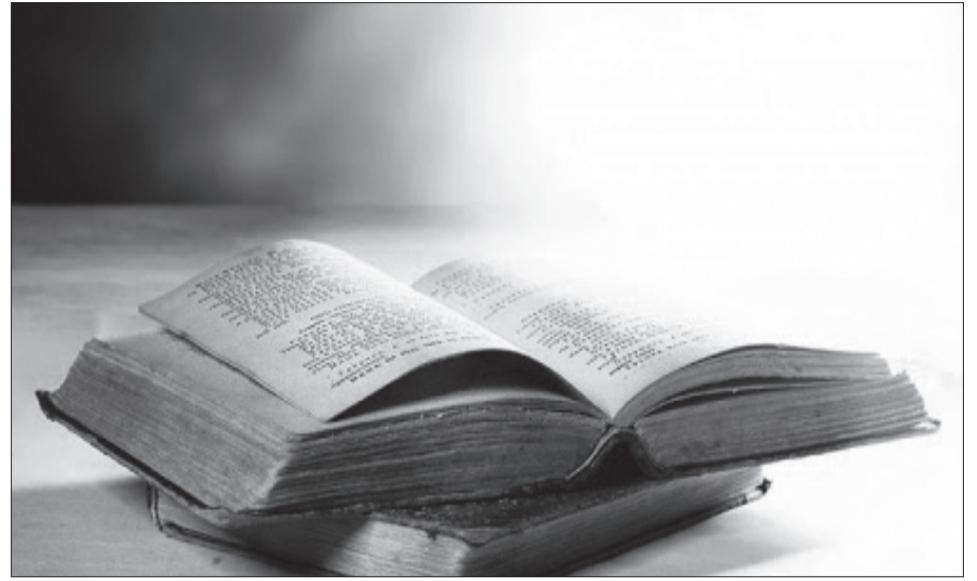
- забони тоҷикӣ василаи маҳфуз доштани мероси гаронбаҳои маъనавии беш аз ҳазорсолаи ҳалқи тоҷик аст;

- забони модарӣ дар таърихи тӯлонӣ дар муборизаҳо бо аҷнабиён ҳамеша муттаҳidgari ҳалқи тоҷик буд;

- дар забони модарӣ ҳофизаи ҳалқ, ҷаҳони маънавӣ, меъёрҳои аҳлоқии ҳалқи тоҷик нигоҳ дошта шудааст;

- забони модарӣ яке аз ҷаҳор алоқати шинохти миллати тоҷик мебошад.

2. Масъалаи дигаре, ки ба фаҳмиши моҳияти сиёсати забон марбут аст, андешидани тадбирҳои давлатӣ оид ба амали забонҳо дар мамлакат мебошад. Муҳимтарин ҳуҷҷате, ки дар асоси он фаъолияти забон ба роҳ монда шуд,

Қонуни забони Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки онро Иҷlosияи даҳуми Шӯрои Олии Тоҷикистон 22 июли соли 1989 қабул карда буд. Қонун як забон - тоҷикро забони давлатӣ Ҷълон дошт...

Ҳаёт муттасил пеш меравад. Он дар назди ҷомеаву давлат ва руҳнҳои он вазифаҳои нав ба нав мегузорад. Қонуни нав ба рушди забони давлатӣ дар қаламрави Тоҷикистон нигаронид. Он вазифаҳои навбатии давлат ва ҷомеаро муйян месозад. Истиғодаи васеи забони давлатӣ дар соҳаи технология, компютеркуонӣ, интернет, такмили таълими забони давлатӣ дар гурӯҳҳои тоҷикии гайри-тоҷикии мактабҳои миёнаву ойл, тарбиии ифтихори миллӣ аз забони модарӣ, баланд бардоштани фарҳангӣ суханварӣ, таҳқиқи ҳарҷонибаи қоидаву қонунҳои забони давлатӣ аз ҷумлаи вазифаҳои муҳими навбатӣ маҳсуб меебад. Ҳомии забон-Пешвои муаззами миандоид, миандоиди ҳудро дар бораи густариши минбаъдаи забони давлатӣ ба таври мұхтасар ва ҷамъбастӣ чунин баён кардаанд: "Мо ба ҷарои равнақи забони модарии худ боз ҳам бештар ғамхорӣ ҳоҳем кард, онро ҳамчун гавҳари қиматбаҳои миллӣ ҳифз ҳоҳем кард".

- Аз ин ҷост, ки барои татбиқи қонуни нав аз мақомоти давлатӣ сар қарда, то муассисаҳои давлатию гайридавлатӣ тадбирҳои мушахҳас андешida шуданд ва дар мавриди иҷро қарор доранд. Таъсиси Қумитаи забон ва истилоҳот дар назди Ҳукумати Тоҷикистон бо воҳидҳои корӣ аз далелҳои равшани ғамхории Сарвари давлат дар рушду нумӯи забони тоҷикӣ ба шумор мераҷад.

Заминаи объективии таҳаввулоти забониу забоншиносӣ, ки рӯи кор омад, Истиқполи миллӣ давлатист. "Истиқпол ба забон робитаи бевосита ғайри-тоҷикии мактабҳои миёнаву ойл, тарбиии ифтихори миллӣ аз забони модарӣ, баланд бардоштани фарҳангӣ суханронии худ дар маҷлиси тантанавӣ бахшида ба 15-солагии Истиқполи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Соли бузурѓошти таъмаддуни ориёй 8 сентябри соли 2006. Забони тоҷикӣ, ки аз шевотарин, ғанитарин ва қадимтарин забонҳост, моро натаниҳо ба қишишҳои ҳамзабон ва ҳамфарҳанг мелайвандад, балки оинаи таъриҳи давлатдории мо мебошад." Маҳз, Истиқпол метавонад, ба таҳаввулоти забони адабии миллӣ роҳи қалон боз намояд. Истиқпол ба забон асолат мебахшад, имконият фароҳам мөорад, ки он дар ҷониши ҳуҷҷати ҳамзабони ҳамонӣ ҳоҳем кард.

Истиқпол дар соҳаи забон, пеш аз ҳама, гаравидан ба имконияти дохилии забони миллӣ мебошад. Истиқпол ҷанбаҳои миллӣ забонамонро ба ҳаракат овард. Нақши Истиқпол дар таҳқими асолати забон дар таркиби луғавӣ низ қалон аст. Ган на танҳо дар сари он аст, ки Истиқпол боиси ба вуҷуд омадани садҳо қалимаҳои нав, бо истилоҳи имрӯза, вожаҳои нав гардид, балки роҳи инкишофи таркиби луғавии

забони тоҷикиро тағиیر додааст. Аз ҳисоби забонҳои дигар ғанитар гаштани забони тоҷикӣ ҳодисаи мътмӯл мебошад. Муҳоҳидаҳо нишон медиҳанд, ки пас аз Истиқпол ба забони тоҷикӣ воридшавии воҳидҳои иқтибосии русӣ камтар, вале аз ҳамзабонон бештар гардидааст.

Алҳол дар маҳдуди ин мақола танҳо ҳаминро гуфтаним, ки аз забонҳои дигар ҳар чи зарур ва ба қоидаву қонунҳои забони модариамон хилоф набошад, иқтибос кардан мумкин аст. Дар назар бояд дошт, ки рисолати аҳли ҷомеа инкишоғ додани забон аст. Оғаридгори забон ҳалқ аст, устодони сухан - шоирону нависандагон забонро сайқал медиҳанд, олимони суханшинос қоидаву қонунҳои забонро муйян менамоянд, ҳамагон ҳамҷоя аз рӯйи меъёрҳои баён амал намуда, ҳамарӯза дар рушди забон мусоидат мекунанд. Саҳм гузоштан дар ҳалли масъалаҳои амалкарди забон аз вазифаҳои муҳими ҳамагон дар мақоми касбу кори худ мебошад, ки дар ин бора Сарвари давлат дар суханронии хеш таъқид доштанд: "Ба шуқронай соҳибиири соҳибватанӣ вазифаи муқаддаси ҳар як фарди бонангӯ номуси миллӣ аз он иборат аст, ки асолати забони тоҷикиро чун неъмати бебаҳо ҳифз намояд ва барои инкишоғи он саҳм гузорад. Ин забон, ки забони модарии мост, барои мо - тоҷикон чун шири модар мӯқаддас мебошад."

Ногуфта намонад, ки аз ҷумлаи вазифаҳои ҷомеа, ки айём тақозо дорад, инҳоро ном бурдан мумкин аст.

Сифату самаранокии омӯзиши забони тоҷикиро дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ беҳтар намоем ва забономӯзири аз таълими қолабӣ (шаклӣ) ба инкишоғи воқеии нутқи ҳаттио даҳонӣ равона созем. Чуноне ки таъқид месозад: "Пешвои муаззам, ҳомии забон Эмомали Раҳмон дар баробари забони Ҳукумати Тоҷикистон бо воҳидҳои корӣ аз ҷониши ҳамонӣ ҳоҳем кард." Ҳоҳем, омӯзиши забони тоҷикӣ ҳамонӣ ҳоҳем кард.

Дар ҳамин сурат гуфтор ва навиштори мо ҳусни маънӣ пайдо мекунад, поини забони модариамон таҳқим меебад, забони аҷдодиамон, ки дорон манзалати давлатист, рисолати иҷтимоӣ хешро ба ҳубӣ иҷро менамояд. Танҳо миллӣти босавод метавонад, насли соҳибмариғату донишманд ва қадрҳои арзандандаи давронро ба воярасонад, пешравад ва дар ҷомеаи мутамаддин мақоми арзанданда худро пайдо намояд.

Дар фаҳми сиёсии Сарвари давлат забон як рукни мөхӯари давлатдории миллӣ ба шумор мераҷад. Аз ин рӯ, баробари ба даст овардани Истиқполи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба забони миллӣ, шароити тақмил, ғановат ва рушду таҳаввулу он ҷиддан таҷиди назар шуда, ғамхории хоссаи Ҳукумати миллӣ ба ин сарвати бебаҳои ҳалқ пайваста мушоҳида мешавад.

Замоне, ки кишвари соҳибистиколи мо ҳанӯз аввалин қадамҳои худро мегузошт, хоинони миллати тоҷик ва душманони давлати тоҷикон бо пуштибонии доираҳои манфиатдори ҳориҷӣ кишвари моро ба гирдobi мухолифати шадиди дохилӣ ва баъдан ба оташи ҷангӣ таҳмилӣ шаҳрвандӣ кашиданд.

Даҳшати ҷангӣ таҳмилӣ шаҳрвандӣ ҳеч гоҳ аз хотири мардум ва саҳифаҳои таърихи навини кишвар фаромӯш намешавад.

Дар он айёми вазнину мудҳиш фаъолияти соҳтору мақомоти давлатӣ пурра Фалаҷ гардида, низоми идоракунин давлатӣ амалан барҳам ҳӯрда, Конститутсия ва дигар қонунҳо поймол ва дар кишвар фазои беҳокимиативу ҳуҷуннату зӯроварӣ ҳукмфармо гардида буд.

АНДЕШАҲОИ ҲАҚИМОНАИ БУЗУРГОН

Усули ягонаи фаҳмидани ягон чиз коре кардан аст.

Б. Шоу

XXXX

Одам дар он кор комёб меғардад, ки агар ба нерӯи ҳудаш эътиимод дошта бошад.

А. Файербах

XXXX

Одами тавони ҳудашро айбор дар медонад, одами нотавон дигаронро.

Конфутсий

XXXX

Барои одаме, ки ҳоҳиши расидан ба ягон мақсадро дар, ягон монеа садди роҳҷаш намегардад.

Миррабо

XXXX

Кӯшиш ғайрат саҳтиҳоро паси сар менамояд, қоҳилий онҳоро

бунёд мекунад.

Б. Франклайн

XXXX

Омӯхтсану андеша накардан сарфи беҳудаи вақт аст, valee андеша кардану наомӯхтсан оқибати бад дорад.

Конфутсий

XXXX

Он ҷизе, ки мегирд, имконият медиҳад, ки муддате зинда бимонед, аммо он ҷизе, ки медиҳед, барои ҳамчун шахси гиромӣ зиндагӣ карданатон кӯмак мекунад.

Маҳатма Гандӣ

XXXX

Маҳалле, ки барои аз он гузаштан ҳоҳиши надоред, дар он роҳ низ нест.

Б. Шоу

XXXX

Пул он касонеро дӯст медорад, ки қонунҷои маъмулии ҷамъӣ кардан онро медонанд.

Д. Клейсон

XXXX

Васвасаи дунё шабеҳи оби баҳр аст: ҳар қадаре, ки одам аз ин об бисёр нӯшад, ҳамон қадар бештар ташна мешавад.

Хирадманди Ҳинд

XXXX

Ягон одам андозаи қуваашро, то замоне, ки онро истифода набарад, намедонад.

И. Гёте

СОРӢ З ҲУҶАСТА БОЛ!

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин ҳайати эҷодии рӯзномаи "Анвори Ҷониш" омӯзгорон таваллуд шудаанд, табрику таҳсияти гуфта, аз даргоҳи Яздони пок барояшон тансиҳатӣ, умри бардавом, сари баланд, тани неруманд ва дар кору фаъолияташон комёбихон беназирро таманно доранд. Бигузор ҳамеша чун қӯҳҳои Помир сарбаланд, чун Рӯдакӣ ҳушбабён, чун Саъдӣ дарозумр, чун Ҳофиз шуҳратманд ва чун Ҷомӣ хоккор башад! Ҳеч гоҳ БАҲТ ва ХИЗР кошонан шуморо тарк насозанд! Мисли гулҳои баҳорӣ, ки ҳама саросар зебо ҳастанд, зебо бимонед. Ҳушиву ҳурсандӣ, ки беҳтарин ҳамсафари инсонанд, доим ҳамсафаратон буд!

Бигузор дар умратон баракат ва дар қасбатон муваффқият пайваста амалий гардад.

- ҲОЛИҚОВ САФАР, 1.10.1957, номзади илмҳои химия, дотсенти кафедраи химия;
- ЗАРИФЗОДА ФАРИШТА, 1.10.1978, асистенти кафедраи химия;
- ЧОЛОВА САОДАТ, 2.10.1989, асистенти кафедраи химия;
- РАҶАБОВА ДИЛБАР, 2.10.1975, лабарантни кафедраи таърихи ҳалқи тоҷик;
- УРОҚОВ МИРЗОМУРОД, 3.10.1982, асистенти кафедраи химия;
- ЦУРАЕВ КУЛОБӢ, 3.10.1955, саромӯзгори кафедраи математика ва методикан таълими он;
- НОСИРОВ ҲОЛ, 5.10.1946, саромӯзгори кафедраи таърихи умумӣ ва методикан таълими таъриҳ;
- ЗАРДОВ ҶУМӢА, 6.10.1963, саромӯзгори кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикан таълими он;
- ФАРҶОНАИ ИҶЗАТ, 6.10.1989, фаррош;
- ГУЛМАДОВА УМЕДА, 7.10.1983, асистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва кори иҷтимоӣ;
- РАҲИМОВА ОИШАМО, 7.10.1963, фаррош;
- МАҲСИДДИНОВ БАҲТОВАР, 8.10.1989, мутахассиси маркази тестӣ;
- АШУРОВА САОДАТ, 8.10.1981, донишшинон декан оид ба тарбияи фалсафа;
- ДАВЛАТОВА РАҲНО, 9.10.1960, асистенти кафедраи забон ва адабиёти рус;
- ҲАҚИМОВ АБДУРАЗЗОҚ, 10.10.1984, мудири кафедраи иқтисодӣ корхонаҳо ва соҳибкорӣ;

- ГОЛИБҶОНИ РАҶАБАЛӢ, 10.10.1991, асистенти кафедраи тарбияи ҷисмонӣ ва методикан таълими он;
- МУРОДОВ ТЕМУР, 19.10.1958, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ;
- САҒАРЗОДА МАНУЧЕҲР, 19.10.1979, мувонни сардори Раёсати илм ва инноватсия;
- НЕҶМАТОВА НАРГИС, 20.10.1978, коргузори кафедраи иқтисод ва идора;
- АФИЗОВ СҮҲРОБ, 21.10.1988, мутахассиси маркази фосилавӣ;
- САТТОРОВ ҶОБИЛҶОН, 21.10.1992, мутахассиси Раёсати таълим;
- БОБОЕВ ДИЛШОД, 21.10.1972, асистенти кафедраи сиёсатшиносӣ;
- КОМИЛОВ НИЗОМИДИН, 23.10.1984, номзади илмҳои иқтисодӣ, мудири кафедраи молия ва қара;
- САЙДАЛИЕВА ФОТИМА, 23.10.1988, асистенти кафедраи забонҳои ҳориҷӣ ва методикан таълими он;
- САЙДАЛИЕВА ЗУҲРО, 23.10.1988, асистенти кафедраи забонҳои ҳориҷӣ;
- ДАМИНОВА ҲАТИЧАМО, 24.10.1966, асистенти кафедраи таҳсилоти ибтидӣ, мудири бοғча;
- ҶУМАЕВА ДИЛОРОМ, 24.10.1985, номзади илмҳои филология, саромӯзгори кафедраи забони русӣ;
- ПИРАКОВ МИРЗОШАРИФ, 25.10.1960, пособон;
- ОДИАЕВА ГАДОЙӢ, 28.10.1964, таҳсилатни фалуатни физика ва математика;
- БОБОЕВ ЁРМУҲАММАД, 28.10.1982, асистенти кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва кори иҷтимоӣ;
- ПИРНАЗАРОВ ЭМОМНАЗАР, 28.10.1969, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент, мудири кафедраи сиёсатшиносӣ;
- БОЗОРОВА МАВЗУНА, 28.10.1985, фаррош;
- БАЖОВА МАЛИКА, 29.10.1972, саромӯзгори кафедраи таҳсилоти математика ва назарияи функсионӣ;
- МУРОДОВА САОДАТ, 31.10.1960, асистенти кафедраи физика, методикан таълими он ва технологияи материалҳо;
- МУРОДОВА ХОСИЯТ, 31.10.1968, фаррош;
- ШАРИФОВА МАЙСАРА, 31.10.1963, фаррош;
- ШОЙМАРДОНОВ ҲАЙРУЛЛО, 31.10.1963, фаррош.

МУАССИС:
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ КӯЛОБ
БА НОМИ АБУАБДУЛЛОҲИ РӯДАҚӢ
РӯДАҚӢ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

РАҲМОНДИЛШОД САҒАРБЕК,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
профессор, ректори Донишгоҳи
давлатии Кӯлоб ба номи
Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

ХОЛИҚЗОДА АЙНИДДИН,
номзади илмҳои филология, дотсент

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филология, дотсент

ГУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таъриҳ, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

ЗАФАР МИРЗОЁН,
ховаршинос, профессори фахрии
донишгоҳ

РАФИЕВ САҒАРХОН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

НАЗАРОВ ҲОТАМ,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

АБДУСАМАДЗОДА ЭРАҶ,
номзади илмҳои филология,
дотсент

САРМУҲАРИР:
ҶАҲОНГИР РУСТАМШО,

номзади илмҳои филология, дотсент

Андеша ва акидаҳои нашршудаи шахсии муаллифон дар мақолоту гузоришиҳо ақида расмии ҳайати эҷодии рӯзномаи маҳсуб намешавад. Дурустии асноду далели мақолаҳо ба уҳдаи муаллиfon аст.

Рӯзнома дар ЧДДМ
“Мега-принт” ба табъ расидааст.
Адади нашр 6000

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
Р3-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои тоҷикиӣ, русӣ ва англӣӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тарики обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:
735360. ш.Қӯлоб, кӯчаи С.Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: корӣ: (83322) 3-31-15,
мобилий: 985-76-77-12; 981-00-02-19